

های ائشیتیمیش قولاغیم ائل هارایین من تانیرام
ائلیمه های وئررم من بو ائللین قوربانیم

سخن مدیر مسئول:

بدون شک ملت و جامعه ای در هیچ برهه ای از تاریخ نمی توان یافت که با چالش ها و مشکلات بزرگ رود رو نباشد؛ تنها عامل تمایز جوامع و سرعت پیشرفت آنها، نحوه ی مواجهه با این چالش هاست. حل کردن چالش ها با منطق و اصول باعث پیشرفت همه جانبه جامعه خواهد بود ولی استفاده از ابزار دیگری همچون سستی و اهمالی، عوام فریبی، زور و ... نه تنها مشکلی را حل نمی کند بلکه به پیچیده تر شدن مسایل منجر خواهد شد.

کشور ایران متشکل از اقوام مختلف نیز دارای مشکلات منحصر به فرد خود می باشد که حل کردن این مشکلات بر دوش تک تک افراد جامعه و علی الخصوص مسئولین می باشد ولی متاسفانه برخی از مسئولین و حتی برخی از افراد جامعه به دلیل در نظر گرفتن منافع جریبان ها و گروه ها، نه تنها کمکی به حل دردها و مشکلات جامعه نمی کند بلکه باعث به وجود آمدن مشکلات خطرناک تر و جدی تر می شوند.

بنابر رسالت نشریه دنیز که بها دادن به فرهنگ و ارزش های آذربایجان و انعکاس درد های این دیار می باشد، می خواهیم نحوه ی مواجهه برخی از مسئولین (کشوری، استانی و دانشگاهی) و برخی افراد مدعی فعالیت فرهنگی آذربایجان را مورد نقد قرار دهیم:

در طی چندین سال گذشته متاسفانه هیچ اقدام جدی برای اجرای اصول قانون اساسی که عدم اجرای آنها ضربات جبران ناپذیری بر فرهنگ و زبان و محیط زیست و... آذربایجان زده، صورت نگرفته است. تنها موقعی که این اصول بر زبان می آیند ایام انتخابات است و بس

چهار سال تمام، اوضاع عادی جلوه داده می شود و هیچ نیازی برای اجرای قانون اساسی دیده نمی شود ولی در کارزار انتخابات هر یک از کاندیداها به نوعی با دیده ی ترحم به آذربایجان نگاه می کنند. یکی خود را اصالتا آذربایجانی معرفی می کند، یکی ایده ی فدرالیسم اقتصادی را برای حل مشکل عدم آموزش به زبان مادری ارائه می دهد! آن دیگری آذربایجان را سر ایران می داند و ...

در بعد منطقه ای و استانی اوضاع به مراتب بدتر است؛ نماینده مجلسی که یا نمی خواهد با جرات آن را ندارد که بتواند از تربیون مجلس شورای اسلامی برای مطرح کردن خواسته های قانونی مردم آذربایجان استفاده کند و عدم اجرای اصول قانون اساسی را متذکر شود. فرماندار یا شهرداری که در مقابل بی عدالتی ها و تبعیض ها سکوت پیشه می کند؛ مسئول دانشگاهی که نه تنها خواسته های قانونی و به حق دانشجویان را انعکاس نمی دهد بلکه در مواقعی در مقابل این خواسته ها واکنش تند نشان می دهد و ...

این گونه رفتارهای غیر منطقی و غیر اصولی از طرف برخی مسئولین نه تنها باعث حل مشکلات و دغدغه های ملت آذربایجان نمی شود بلکه بذر بی اعتمادی مردم به مسئولین را در دل جامعه می کارد که این موضوع امری بسیار خطرناک محسوب می شود و به پیچیده تر شدن مشکلات منجر خواهد شد

اقدامات نا درست و غیر اصولی فقط در بین مسئولین دیده نمی شود بلکه در بین افرادی که مدعی دلسوزی برای آذربایجان هستند نیز اقدامات سوال برانگیزی دیده می شود؛ برای مثال نشریه ای که در دانشگاه اورمیه در طی ۴ سال گذشته فرهنگ و دغدغه های آذربایجان را در نظر داشت در ایام منتهی به انتخابات که بهترین فرصت برای مطرح کردن خواسته هاست، حتی یک درد از هزاران درد آذربایجان را بازگو نمی کند و خود را به تریبونی برای جریان های سیاسی تبدیل می کند که جای بسی تعجب دارد.

این گونه اقدامات نسنجیده از برخی افراد مدعی هیچ کمکی به حل مشکلات نخواهد کرد و حس خود کمتر بینی را در جامعه به وجود خواهد آورد چراکه مخاطب حس خواهد کرد، خواسته های او اصلا مهم نیست و در روز های حساس بایستی این دردها و خواسته های بی ارزش را کنار گذاشت و در جریان های سیاسی خاص ذوب شد و چهار سال دم زدن از فرهنگ و ادب و هنر و خواسته های قانونی، تفریحی بیش نبوده است!!

بر عهده ی تک تک مسئولین و دلسوزان و تمام افراد جامعه است که تمام سعی خود را در حل مشکلات و چالش ها به شیوه ی درست انجام دهند و از اقدامات نسنجیده و مشکل ساز جدا پرهیز کنند.

۳

افراطی گری دموکرات ها و جواب سنگین آذربایجان

۴

احیای دریاچه اورمیه امکان پذیر است

۷

تاریخ خزران

۱۱

ظرفیت ها و منابع معدنی آذربایجان

۱۳

مردی که به تنهایی یک ملت بود

۱۴

اؤیرنجی شعرلری

اصل ۱۵ قانون اساسی:

زبان و خط رسمی و مشترک مردم ایران فارسی است. اسناد و مکاتبات و متون رسمی و کتب درسی با این زبان و خط باشد ولی استفاده از زبان مادری محلی و قومی در مطبوعات و رسانه های گروهی و تدریس ادبیات آن ها در مدارس، در کنار زبان فارسی آزاد است.

اصل ۱۹ قانون اساسی:

مردم ایران از هر قوم و قبیله که باشد از حقوق مساوی برخوردارند و رنگ، نژاد، زبان و مانند این ها سبب امتیاز نخواهد بود.

باش سۆز

بونلار باخما یاراق سیز سایین اوخوجولاریمیزدان دنیز درگی سینین سیز ایله اوزون بیر آرا آچدیغی اوچون اوزور دیله بیریک. سیز لر دن ایستکیمیز بودور بیزه بو چتینلیکلری گئری بیراخماق اوچون یاردیمچی اولون و بوتون اؤیرنجیلری دنیز درگی سینده بیریم له ایش بیرلیک آپارماق چاغیرسینداییق. آرتیرمالیام کی بیر لیکده اولماغیمیز، گوجوموزو دئمک دیر، و گوجلو اولماغیمیز بیزی چتینلیکلری آرادان قالدیرماق گوجونو ساغلا بیر.

حق سئل کیمی دریاهه آخیب یول تاپماق دیر
داش آتماغیلا کیمسه اونو چؤندرله بیلمز

دونیا دا قارانلیقلار اگهر بیرلشه باهم
بیر خیرداجا شمعین ایشیغین سؤندوره بیلمز

بایاتیلار

بایاتی لار تورک فولکلوروندا، چوخ دوغولو، درین معنالی، فلسفی، اخلاقی، اجتماعی فیکیرلر ایفاده ائدن قیسا، بیغیجام و کیچیک شعر پارچالاریدیلار.

بایاتی دورد میصراع دان تشکیل اولونموش بیر شعر دیر. بایاتینین هر میصراعی ۷ هیجا دیر. اوچونجو میصراعین قافییه سی آزاد، آنجاق بیرینجی، ایکینجی و دوردجو میصراعلار بیر بیر لرله قافییه له نیر. بایاتینین اصل سؤزو ایکی سون میصراعدا دئییلیر. ایلك ایکی میصراعین، اؤزل آنلامی یوخدور آنجاق مستقل بیر سؤزدور و سون میصراعلار اوچون زمینه یارادیر. بایاتی فورمونا باشقا فولکلور نوعلاری دا وار، ماهنیلاریمیزین چوخو بایاتیدان عیبارتدیلر. لایلار، آغیلار و... بایاتی فورمونا دئییلیرلر

اوتای بوتایا باخار
آراسیندان چای آخار
چیخسین منیم گؤز لیریم
سنسیز دونیایا باخار

جان قارداش، جانیم قارداش
آغلادیر جانیم قارداش
باش قویوم دیزین اوسته
سنسیز دونیایا باخار

دوزلو قیزام دوزدانام
مین درده من درمانام
هامی منیم قوربانیم
من دیلیمه قوربانام

غوربته دوشدو یولوم
دوشمن آلیب ساغیم سولوم
ائلدن آیری دوشه لی
بورخولانیب دیر قولوم

ساوالان یئلی اسدی
شاخناسی منی کسدی
ساغ گؤزوم سنه قوربان
سول گؤزیم منه بسدی

اؤزگورلوک، نه گؤزل سؤزدور بوا بونو اله ائتمک اوچون نه لر ائده بیلریم؟ بیزیم و حاکیم لرین گؤرکمی نه اولما بیلر؟
باسین چالیشلار؛ اؤزگورلویه اولاشماق اوچون، اؤنملی بیر رول اویناییلار، بو اوزدن اؤزگورلویه و دئموکراسییه، اینانان هر کیمسه، ایلك اولراق «دئییم، اینانچ و باسین اؤزگورلویون» اینانمالی و قبول ائتملی دیر. باسینلار اؤزگورلویون کؤرکمی و اؤنوند گئندنی اولمالی دیر. بو اوزدن اؤزگورلویون باسینلاردان آییندیغی گونو، اؤزگورلویون اؤلوم گونو آدلاندیرا بیلر ریک.

ایراندا یاشایان هر بیر درگی یازاری یا هر بیر یازچی، اؤزو-اؤز یازیسینین سانسورچوسودور. نندن سه یازیسینی سونوجوندا، باشا گله جک لردن و یا درگینی قاپادیلما سیندان بؤیوک قورخوسو واردیر. یازچینین دا سانسورچولوغا دوغرو یؤنلمه سی بو اوزدن دیر. دئمک اولار کی هر بیر یازچی یاخشی بیر یازچی اولماسادا، یاخشی بیر سانسورچودور.

بیر آیدین اینسان یاشادیغی چاغدان ایره لی اولدوغو اوچون یئنلیک لردن و تارتیشمالاردان (بحث) سؤز آچیر و اینسان اؤزگور و توپلومسال بیر یاراتیق (موجود) اولدوغو اوچون "دوشونجه سیننی توپلوملا یاشاشماق، یئنلیک لیر یاراتماق و گلیشمک" اونون دوغال حاکی دیر. بئله لیک له باسین اؤزگورلویو، آیدین اینسانلارین لیندن آیینیرسا "دوشونجه یاشاشماسی، یئنلیک و یارادیجیلیق" آرادان قالدیریلیر.

باسین اؤزگورلویو سونسوز اولمالیدیر و هئچ کیمسه اونون اؤزگورلویونه توخونماق گوجونده اولمالیدیر، بئله لیک له یازچی، هر ایسته دییی یازینی هئچ بیر سینیرلارلا اولمادان باسیندا یازا بیلیر و سانسور ائدیله جک بیر یئری وارسا، اونو خالقا بیراخسین کی اونون دوغرو قرار وئره جه یینی اینانا بیلر ریک. چونکو اینسانین حیوانا اولان بیر اؤزل لییی "عاغیلی" اولماغی دیر و بو عاغیل اونا دوغرونو یانلشدان سنچمک گوجو ساغلا بیر.

باسین اؤزگورلویو چاتیشمازلیقلاری آرادان قادییر، نندن سه آیر منلیکده اولان هر بیر سوروملو داها چیخارسیز اولما بیلر جک. اولدوغو حالدا بونون چیخارسیزیغی باسین لاردا یاییلیب و خالق آراسیندا رسوا ائده جک. بئله لیک له هر بیر کیمسه من لیینی چیخارسیز گؤرسه اؤزونو یوکست مک مجوریتینده قالاچاق.

ایندی ایسه بونون نندینی آراشدیراق کی نندن حاکیم لر باسین لار اوستونده اولان باسقیلارینی گنت-گنته آرتیرمالیدیلار؟

یاخشی بیلریم کی حاق و دوغرو سؤز خالق آراسیندا یاییلیدقدان سونرا، خالق طرفیندن قبول ائدیلب و قاندىقلاری حاقلاری اله گتیرمک اوچون اعتراض کئچره جک لر. حاکیملر بو اعتراضین قارشى سینى ائلماق و اولوسون دوشونجه سیننه حاکیم اولماق اوچون، باسین باساقلارینی آرتیرماق و یا باسینلاری تاپتاماقلا، هابئله خالقی دوغال حاقلاریندان بیلگیسيز بیراخماقلا، اماجلارینا اولاشیرلار و هئچ بیر اعتراض اولمادان حاکیم لیکلرینی سوردورورلر.

بیز تورکلر ایسه، بیر دورومدا کی، تورکلرین حاقین ساواناچاق (سئیرک) درگی لرده اؤیرنجی سل درگیلرده بارماق ساییسیندان، بئله آز دیرلار. او قدر چتین لیکلره توش گلیبلر کی، بو بیر نئجه درگی نی بئله چتین لیکلره یاییملاییلار. چاغداش زامانلاردا بو باسقیلار قات-قات درگیلرده و اؤزل لیکله ده تورک لر ایله ایلیگیلی اولان درگیلره آرتیریلیمیش و اولارین چوخونون تانیغی (شاهدی) اولموشوق. بیز ده دنیز درگی سی اولراق، آذربایجان درگیلریندن اولراق آرتیریلیمیش باسقیلاردان استثناء دئییریم.

دنیز درگی سی توم چتینلیک لره باخما یاراق بیر داها سیز ایله گؤروشکم سئوینجی نه ناییل اولموش دوروموندادیر. آردیجیل اولراق سیز ایله تئز-تئز گؤروشکم بیزیم ده ایسته ییمیز دیر، آنجاق چتینلیک لر بونا ائدن وئریمیر.

افراطی گری دموکرات ها و جواب سنگین آذربایجان

ترور و تروریسم

در لایه لای تاریخ غرب آذربایجان صحنه های دردناک و تلخی نهفته است که تاریخ از بازگویی آن شرمسار است، صحنه هایی که با افراطی گری و فزون خواهی عده ای ناجوان مردان به ظاهر دموکرات ورق خورده است و مسبب منفوریت و روسیاهی عده ای متوهم فزون خواه شده است و اما این غیرت و شرافت آذربایجانی بود که با فتنه ها و آشوبها ی بسی ناجوان مردان به ظاهر انسان مقابله کرده و در راه حفظ وطن خویش خون خود را نثار وطن و هم وطن خود کرد.

آذربایجان به دلیل موقعیت خاص جغرافیایی و استراتژیک بودنش در طول تاریخ مورد هجوم عده ای فزون خواه تحت سلطه ی بیگانه که در راه تحقق اهداف شوم خود منجر به قربانی شدن هزاران بی گناه شدند قرار گرفته است. در این راستا می توان به برخی از چهره های منفور روزگار اعم از مارشیمون (رئیس مذهبی ارمنه) و سیمیتقو کرد که به ترتیب در راستای تحقق ارمنستان بزرگ و کردستان بزرگ فعالیت می کردند اشاره نمود. اشخاصی مرموز که تنها برای جلب توجه بیگانه گان و انجام تکالیف دیکته شده ی بیگانه گان هزاران بی گناه را به کام مرگ کشانند.

به طور کلی اشاره نمودن به تمامی وقایع معاصر غرب آذربایجان از ظرفیت این مقاله خارج می باشد لذا جا دارد به بخشی از فجایع اکراد در سولدوز اشاره کنیم.

در ایام انقلاب ۱۳۵۷ و پیروزی نظام مقدس جمهوری اسلامی، عوامل بیگانه و گروه های منفور تروریستی اوضاع را جهت فتنه انگیزی و برهم زدن وحدت ملی و از همه مهم تر نسل کشی و تجزیه خاک مقدس آذربایجان مناسب دیدند از این رو در اکثریت شهرهای آذربایجان، سویوق بولاق (مهاباد)، سولدوز (نقده)، اورمو اقدامات تروریستی خود را شروع کردند، پس از اینکه تروریستهای دموکراتها، کومله ها) پادگان مهاباد را خلع سلاح نمودند به سازمان دهی لشکر ۲۰۰۰۰ نفری کاملاً مسلح پرداختند و جهت برگزاری میتینگ حزبی راهی سولدوز شدند، آنها دوباره اشتباه جبران ناپذیر اجداد خود شیخ عبیدالله ها، سیمیتقو ها را تکرار نمودند. حقوق خود را از آذربایجانی و خاک آذربایجان می خواستند و بدون عبرت گرفتن از گذشته باز با روش کاملاً مسلحانه و زورگویانه ادعای کذابی خود را بر اراضی غرب آذربایجان نمودند. حین ورود اکراد به سولدوز ملت به نیت پلید و روحیات طمع کارانه ی آنها را آگاه بودند، لذا از طریق روحانیون اقدام به جلوگیری از برگزاری میتینگ حزبی در سولدوز شدند ولی این اقدام آنها بی فایده بود و اکراد پس از وارد شدن به سولدوز در استادیوم ورزشی شهر جمع شدند در این هنگام با شلیک گلوله ای اکراد تا دندان مسلح به خیابان ریختند و مردم را به خاک و خون کشانند. به هر حال اکراد فزون خواه نیز به اشتباه بزرگی مرتکب شدند آنان با قتل و عام مرد بی گناه تفکرات و ایده شوم خود را نمایان ساختند و منفوریت خود را گوش زد تمامی جهانیان کردند، مردم غیر مسلح اما غیور و شرافتمند سولدوز سه روز در برابر یاغی یان مسلح ایستادگی نمودند بعد از سه روز امام جمعه اورمو، سردار رشید اسلام (حجت السلام والمسلمین حاج آقا حسینی) به یاری مردم سولدوز رفته و با کمک همدیگر خاک پاک سولدوز را از تمامی فتنه ها و حيله ها پاک ساختند. در پایان این سوال پیش می آید که چرا اکراد متوهم، سولدوز قلب تپنده ی آذربایجان را جهت برگزاری میتینگ حزبی انتخاب نمودند؟ آری اینان کسانی بودند که ادعای دموکرات بودن می کردند، درحالی که به بچه های سه ساله نیز رحم نکرده و آنان را نیز قتل عام می کردند. زهی خیال باطل که خاک مقدس آذربایجان را ضمیمه جغرافیای خیالی خود کنند. آذربایجانی از خاک دفاع کرده و خواهد نمود و در پایان خطاب به کسانی که چشم طمع به خاک آذربایجان دارند گوش زد می کنیم در چارچوب عقل و منطق حرکت نموده و خود را گرفتار افراطی گری و سلطه های بیگانه نکنند در غیر این صورت با اقدامات سنگین آذربایجانیان مواجه خواهند شد.

ترور در لغت به معنای وحشت و ترس زیاد است و در اصطلاح به «حالت وحشت فوق العاده ای اطلاق می شود که ناشی از دست زدن به خشونت و قتل و خونریزی از سوی یک گروه، حزب و یا دولت به منظور نیل به هدف های سیاسی، کسب یا حفظ قدرت است.» در نتیجه اشخاصی که دست به ترور می زنند تروریست نامیده می شوند، ترور را بیشتر در صدمات جسمانی و در ارتباط با زور و خشونت به کار می برند.

این حزب در سال ۱۹۷۵ میلادی به سرکردگی عبدالله اوچالان در ترکیه تشکیل شد. اوچالان با همراه عده ای از خود متوهم در راستای تحقق جغرافیایی خیالی به نام کردستان بزرگ دست به اقدامات تروریستی نموده و اوضاع را برای ساکنین این منطقه و کشور های همسایه ناامن کردند.

شیوه های عمل پ.ک.ک در اوایل شکل گیری
 ۱) تدوین و ابلاغ تمام مقررات حزبی بوسیله عبدالله اوچالان و عدم توان سرپیچی از دستورات رهبری از سوی اعضا
 ۲) تهدید به مرگ افرادی که قصد خروج و یا انشعاب از حزب را داشتند

۳) معرفی پ.ک.ک بعنوان تنها حزب حاکم مطلق سیاسی در منطقه و پذیرا نبودن هیچگونه فعالیت حزب و یا سازمان هم عقیده در منطقه
 ۴) عدم اعتقاد به شیوه های مبارزات فرهنگی و مسالمت آمیز
 ۵) شناسایی، تهدید و قتل خبرنگارانی که علیه پ.ک.ک مطلب می نوشتند.

۶) متوسل شدن به خشونت جهت رسیدن به اهداف خود
 ۷) تلاش برای ضربه زدن به صنعت تروریسم جهت متضرر کردن دولت ترکیه
 Pjak:

در تاریخ ۱۶/۱/۸۱ سران pkk تصمیم گرفتند که pkk جهت گسترش فعالیت خود شعبه و نمایندگی هایی را در هر یک از کشورهای ایران، ترکیه، سوریه و عراق تأسیس نماید و بر اساس اصول به ظاهر دموکراتیک فعالیت و اهداف گروه را دنبال نمایند.

سر کرده گروهک فردی بنام عبدالرحمن حاج احمدی است که سابقاً عضو گروهک دمکرات بود اما مأموریت یافت تا به تأسیس گروهی بنام Pjak در قالب pkk مبادرت ورزیده و به ایجاد شرارت علیه جمهوری اسلامی بپردازد. وی اکنون در کشور آلمان سکونت دارد.

اهداف و برنامه های پژاک:
 ۱- انجام اقدامات فریبکارانه و عملیات روانی و پخش و رواج شایعات برای حفظ حضور خود و گمراه کردن نیروها و عوامل دولت
 ۲- نفوذ تیم های کوچک به داخل پوشش های مختلف
 ۳- استفاده از مناطق بینابینی پایگاه ها و خط یکانها
 ۴- تبلیغات علیه نظام در تمام جوانب خصوصاً بی اثر جلوه دادن اقدامات مردمی و عمرانی نظام در منطقه
 ۵- ایجاد رعب و وحشت در میان افراد هوادار و ترور عوامل همکار و موثر نظام در منطقه

افراطی گری دموکرات ها و جواب سنگین آذربایجان - ترور و تروریسم

احیای دریاچه اورمیه امکان پذیر است

دریاچه اورمیه (نام دریاچه برای این مکان نا مانوس است و معدن نمک وازه جایگزین خوبی میتواند باشد.) که چندی است نشریات دانشگاهی و... در گذر این کالسکه ی زمان آنرا به فراموشی سپرده اند بازار داغ انتخابات آنرا جزء سوژه های داغ کرده و وعده های احیا از اکثر کاندیداها به خصوص هنگام حضور در آذربایجان شنیده می شود. چندی پیش خبری با عنوان «اعلام آمادگی شرکت بلژیکی برای احیای دریاچه اورمیه در ۳ سال»

دیدم و ناخود آگاه آنرا به حساب شورهای انتخاباتی گذاشتم اما کمی مطالعه را واجب دیدم و آنرا در اختیار شما میگذارم. متن خبر این بود: به گزارش ایرنا، نماینده شرکت حقوقی فیدال فرانسه در ایران در نشست خبری گفت: این شرکت که به اتحادیه اروپا هم خدمات مشاوره ای ارائه می دهد، مدت یک سال است تلاش می کند تا زمینه فعالیت یک شرکت بلژیکی را در احیای دریاچه اورمیه فراهم سازد.

آل مجید، چاروانی،^۱ خاطر نشان کرد: شرکت بلژیکی trackable engi neering که تابع شرکت ژلف سوئز فرانسه بوده و سابقه احیای دریاچه بحرالمیت را در کارنامه خود دارد، آمادگی خود را به شرکت فیدال فرانسه برای مشارکت در احیای دریاچه اورمیه اعلام کرده و این درخواست هم به نماینده وزارت امور خارجه ایران ارائه شده است.

نماینده شرکت فیدال فرانسه در ایران با بیان اینکه از طریق یکی از نمایندگان مجلس شورای اسلامی پیگیر این طرح هستیم، اظهار داشت: برای احیای این دریاچه طرح ها و پروژه هایی از سوی نهادهای منطقه ای تعریف شده، اما مهمترین مشکل تامین بودجه است.

جاودانی با بیان اینکه شرکت آب منطقه ای آذربایجان شرقی این پروژه ها را برای جذب سرمایه معرفی کرده است، ضمن اشاره به انجام مذاکراتی با مدیران شرکت آب منطقه ای آذربایجان شرقی، گفت: پیشنهاد فیدال به وزارت نیرو این است که باید مطالعه کلی برای احیای این دریاچه انجام تا تمام جوانب سنجیده شود. همچنین درباره برآورد هزینه اجرای طرح احیای دریاچه اورمیه اظهار داشت: وزارت نیرو بودجه مورد نیاز احیای این دریاچه را شش میلیارد دلار اعلام کرده است.

نماینده شرکت فیدال فرانسه ادامه داد: اصرار به انجام مطالعات جامع به این دلیل است که اجرای پروژه های منجر به احیای دریاچه اورمیه نیازمند صرف هزینه های کلان است و موسسات مالی انتظار دارند اجرای پروژه هایی در این سطح توجیه اقتصادی داشته باشد.

شرکت بلژیکی پیش بینی کرده که احیای دریاچه اورمیه ظرف سه سال امکان پذیر است اما باید ابتدا مطالعات جامعی صورت بگیرد. وی هزینه مورد نیاز انجام کارهای مطالعاتی را یک میلیون یورو و مدت زمان اجرای آن را حدود شش ماه عنوان کرد.

شرکت بلژیکی trackable engineering سابقه احیای بحرالمیت را دارد و نحوه احیای

بحرالمیت بدین ترتیب بوداردن، رژیم صهیونیستی و تشکیلات خودگردان با همکاری اتحادیه اروپا درصدد اجرای طرح احداث کانال آبی از دریای احمر به دریاچه بحرالمیت برآمدند. هدف پروژه انتقال آب دریای سرخ به دریای مرده، انتقال بیش از دو میلیارد متر مکعب آب از دریای سرخ و تصفیه آن بود. این پروژه اردن، اسرائیل و فلسطین را قادر ساخت تا هر یک حدود ۸۵۰ میلیون متر مکعب آب را بدون نابودی دریای مرده به مصرف برسانند. ایده اولیه انتقال آب به دریای مرده در قرن ۱۹ شکل گرفت. بهره برداری از اختلاف ارتفاع طبیعی بین این دریا و دریای مدیترانه برای تولید انرژی برق آبی از آن زمان مورد پیشنهاد مهندسان

قرار گرفت. براساس این طرح با به جریان انداختن آب و عبور آن از توربین ها از سوی دریای مدیترانه به سمت دریای مرده می توان انرژی برق آبی تولید کرد. «تئودور هرتزل»، در سال ۱۹۰۲ میلادی اندیشه کانال ارتباطی بین مدیترانه و دریای مرده را به نحوی «فرموله» کرد و نوشت که امکان بهره گیری از اختلاف ارتفاع ۴۰۰ متری برای تولید برق وجود دارد. در دهه سالهای ۱۹۵۰ میلادی، «والترسی لودرمیلک» اکولوژیست امریکایی، تحقیقاتی را برای احداث کانالی از مدیترانه در مسیر صحرائی «نگف» تا دریای مرده انجام داد. او تخمین زد که با توجه به وجود ۴۰۰ متر اختلاف ارتفاع می توان ۱۰۰ مگاوات برق تولید کرد. دانشمندان اکنون این طرح را مورد بازنگری قرار داده و پی برده اند که می توان میزان قابل توجهی آب را برای این منطقه تامین کرد بی آنکه موجب خسارت و «غرقاب» شدن مناطق صنعتی و توریستی ساحلی شود. در سال ۱۹۷۷ میلادی، یک گروه برنامه ریز اسرائیلی برای کانال آبرسانی به دریای مرده چهار مسیر در نظر گرفتند. یکی از خلیج «عقبه» در جنوب و سه مسیر دیگر از طریق مدیترانه که شمالی ترین نقطه آن پیش تر توسط «لودرمیلک» پیش بینی شده بود. این گروه جنوبی ترین مسیر مدیترانه به دریای مرده را که از یک سو از سفره های بزرگ آب زیرزمینی دور بود و از سوی دیگر موجب توسعه مناطق شمالی صحرائی نگف می شد به عنوان گزینه برتر شناختند. این پروژه طی ۱۰ تا ۲۰ سال موجب پر شدن مجدد دریای مرده و بالا آمدن سطح آب آن به اندازه سال های ۱۹۳۰ میلادی می شود. پس از ۲۰ سال، وقتی که سطح آب دریای مرده به رکورد تاریخی خود رسید و ورودی آن برابر تبخیر آب از سطح آن شد، میزان ورودی کانال کاهش داده خواهد شد.

علاوه بر احیای این دریاچه، با احداث این کانال می توان برق نیز تولید کرد. براساس محاسبات گروه تحقیقاتی یادشده از ۱۱۶ میلیارد متر مکعب آب ورودی می توان در هر سال ۸۰۰ میلیون کیلووات ساعت انرژی تولید کرد. مخازنی نیز برای ذخیره آب پیش بینی شده اند تا رها سازی آب و تولید انرژی به نحوی تنظیم شود که بتواند نیازها را تامین کند. اردنی ها نیز احداث کانال مشابهی را پیشنهاد داده اند که منبع اصلی آن به جای دریای مدیترانه، دریای سرخ است. براساس این طرح، آب دریای سرخ در «عقبه»، جنوبی ترین شهر اردن تا ارتفاع ۲۲۰ متری از سطح دریا «پمپ» می شود و در آنجا از طریق تونلی در بین شکاف کوه های دره اردن جریان یافته و پس از طی مسافتی برابر ۲۰۰ کیلومتر به دریای مرده می ریزد. پروژه های پیشنهادی اسرائیل و اردن برای دریای مرده بیشتر بر روی تولید برق تمرکز دارند تا تولید آب.

در مطالعات جدیدی که توسط مهندسان مشاور «هارزا شیکاگو» در اوایل دهه ۱۹۸۰ میلادی شروع شد و در سپتامبر ۱۹۹۶ میلادی پایان یافت، گفته شده است که کانال دریای مرده می تواند به منظور کمک به منابع اندک آب در این منطقه برای تولید آب شیرین نیز مورد استفاده قرار گیرد. شرکت هارزا محاسبه کرده است که آب پمپ شده تا ارتفاع ۱۲۳ متری دریای سرخ می تواند با ۵۲۵ متر ارتفاع عمودی از مسیر شکاف کوههای اردن به دریای مرده بریزد. ریزش آب از این ارتفاع انرژی برق آبی تولید می کند که به همراه انرژی خورشیدی، انرژی مورد نیاز برای تاسیسات آب شیرین کن را تامین کرده و آب شیرین لازم را برای کشاورزی، پرورش ماهی، صنایع و طرح دریاچه های مصنوعی برای اهداف گردشگری به وجود خواهد آورد. از این اختلاف ارتفاع ۴۰۰ متری نیز می توان برای تاسیسات آب شیرین کن به روش «اسمز» معکوس نیز استفاده کرد. در فرآیند اسمز معکوس از نیروی حاصل از اختلاف ارتفاع در فشار دادن آب شور برای عبور از غشاهای الیاف مصنوعی و تولید آب شیرین استفاده می شود.

با توجه به پیشرفت های تکنولوژیک و اقتصادی تر شدن تولید آب شیرین با روش اسمز معکوس و اینکه ۷۰ درصد تمام منابع آب مناطق اسرائیل، اردن و فلسطین صرف کشاورزی می شود، انتقال و تصفیه آب دریای سرخ به عنوان یک پروژه مشترک پنج میلیارد دلاری، منبع جدیدی برای طرف های ذی نفع و نه درگیر، به وجود خواهد آورد.

احیای دریاچه اورمیه امکان پذیر است

حیکایه - قارا بالیق

صبح یاخین لاشارکن گونش گۆزل اوزونی داغلارین دالیندان یوخاری چکه رک ایستی ایشیغینی دنیزه ساجیردی. بالیق لار داشلارین دیبینده ن چیغیب بوتای - اوتایا گنده رک ینمک آریبیردیلار.

گونلرین بیر گونونده، دنیزه بالاجا قارا بالیق دوغولور.

قارا بالیق دنیا اوزونه گلندن چیم مک باجاراردی.

او گونده دنیزه گزیب، آیری بالیق لارلا اوینایاردی.

بیر گون، دوستلارلا اوینایارکن بیر بویوک قیرمیزی بالیق گلیب، یانلاریندان کنچدی. قارا بالیق حسرتله قیرمیزی بالیق لارین رنگینه باخیب، اؤزویله دندی: کاش من ده قیرمیزی بویالی اولایدیم. زامان کنچدیکجه قارا بالیق باشا دوشر بالیق لارین آراسیندا دئییشیکلر وار. بونلار قارادیلار، قاران بالیق لار آیری بویادادیلار.

قارا بالیق اؤز بویاسینی هئچ سئومیردی، کؤنلو ایسته بیردی آیری بویادا اولار.

آیری بالیق لاری گۆزنده اؤزونو اونلارین بویاسینا چیخارادیب اونلارلا دولاناردی. آتا - آناسی اونون بو ایشیندن چوخ اینجیردیلر. اما قارا بالیق سایمادان اوز ایشینه داوام ائله بیردی. قارا بالیق آتا - آناسیندان باشقا رنگه بویانمالارینی ایسته بیردی.

اما آتا آناسی دئییردی:

قارا شینلی بالیغیمیز

گول چپچکلکی بالیغیمیز

شیرین دیللی بالیغیمیز

بیز، اؤزوموزو آیری بویایا بویاساق دا یئنه قارا بالیق سایلیریق. قارا بالیق آتا - آناسینین رنگیندن اوتاناراق، تصمیم توتار داها اونلارلا یاشاماسین. قارا بالیق اؤز بویاسین دئییشدیریب قیرمیزی بویایا بورونور. گونلرین بیرینده قیرمیزی بالیق لارلا اویناییردی، آتا - آناسینی اؤز اؤنونده گۆردو.

اما یولداشلارینین یانیندا، اونلارین رنگیندن اوتاناراق سایمادان اوینونا داوام ائله دی. اؤره یی آتا - آناسیندان ساری برک چیرپینیردی.

آتا - آناسی اوزاقلادیقجا، قارابالیق اونلارین دالیسیجا باخیب اؤزویله دئییردی: نه اولاردی منیم آتا - آنامدا بو قیرمز بالیق لارین آتا - آنالاری کیمی قیرمز و گۆزل اولایدی. اوندایا بیر بیریمیزله یاشایاردیق، چیمردیک، اوینایاردیق و...

بونلاری دوشونرکن بیردن بالیقچی نین تورونا ایلیشیدی.

آتا آناسینی سسله دی. آتا آناسی، بالا قارا بالیغین سسینی تانییب، نیگران سسه ساری اوزدولر. اما قارا بالیغی تانیمایب، اوردان اوزاقلادیلار.

هامی بالیق لار بالا بالیغین آتا - آناسینین اونا یاردیم ائتمه سینی گوزله بیریدیلر.

قیرمیزی بالیق اؤز بالالارینی ساییب، بیلدی تورا دوشن بالیق اونون اوشاغی دئییل قورخوسوندان اوشاقلارینی گۆتوروب، اوردان اوزاقلادیدی. قارابالیق چالیشیردی تئزلیکجه اؤز رنگینه دؤنه، آتا - آناسی اونو تانییب یاردیمچی اولالار. اما چوخ زامان اولوردو اؤزونو قیرمیزی بویایا بویامیشدی. باجارا بیلمه بیردی اوز بویاسینا دؤسون.

بیر داها اورکدن آتا - آناسینی سسله دی. آتا - آناسی بالاسینی تانییب، تور یوخاری گئندیکجه اونلاردا تورون دالیسیجا چیمیردیلر، بلکه چوجوقلارینا یاردیمچی (کمک) اولالار.

بالیق تورون اچینده حسرتله آتا - آناسینین چالیشماسینا باخیب، کنچمیش گونلرینی خاطیرلاییردی...

آتا - آناسی تورا یئتیشمه میس، بالیقچی تورونو یوخاری چکدی.

سون آندا بالا بالیق اومود سوز، حسرتله آناسینین گۆزلرینه باخیردی.

تور یوخاری چکنده بالیغین، آناسین گۆزلری دولوب، خاطیرلادی بالاجا قارا بالیق چیلله گنجه سی نئجه عائله سینی بوراخیب اؤزگورلوک (آزادلیق) اوچون دونیانین تانیماسینا چالیشیب جانیندان کنچدی...

حیکایه - قوم توپو

اوج گون ایدی آغریسی گئتمه میشدی. گنجه لری یوخودان اویاندیراجاق قدر سیخینتیلی ایدی. آتدیغی هر آددیمدا آياغی آغریبیر، قورخاراق یئره آددیم قویوردی. آخسایان آياق لاری ایله ایشه گئدیپ گلمه سی چوخ چتین ایدی. هر گون آخشام یاغ سورتوب، اللریله ماساژ وئریب، ایستی سو ایله راحتلاماغا چالیشیردی. بونلارین کنچیجی فایداسی چوخ چکمه بیردی.

آخشام ایشدن انوه دؤنرکن باشینداکی دوشونجه لرین گۆزلییی ایله یئریبیردی بولدا. آخشام، اؤغلو مدرسه دن گلجک " بابا منیم تکلیف لریمی بیرلیکده یازاق." دئمه سینه قارشیلیق، باجیسینین اعتراضی اولاجاق: "بوخ، بابام سله بوخ، منله تکلیف یازاجاق. سنله آنام چالیشاجاق." دئییه جک. اوغلان چوخ شیدتلی بیر شکیلده اعتراض ائده جک، بیر سؤزلمه باشلیماچاق، باغریملار گۆیه چیخاجاق، دده لری یان اتاقدان باغیراجاق: بسدیر داها، ساکیت اولون دا باشیمی آغریتمایین!" دئییه جک، اوشاقلار سسلرینی قیساچاق، ساکیت اولاجاق، اما قاش گۆز حرکت لری ایله بیر بیر لرینی یئمه یه داوام ائده جک، اؤزده بو اولانلار قارشیسیندا قاه قاه گۆلجک و راحتلیماچاق، بوتون بو یورغونلوقونو اؤنوداجاق، اونلارلا درس چالیشاجاق، کتاب اؤخویماچاق، سونرا بیر آز بوغوشاجاق ایدی.

بوتون بو خییالارینی کسن او سئویملی اؤزویله باغیران اوشاغین سسی ایدی. دؤنوب باخدیفیندا آلتی یئددی قدر اوشاق، بوشلوقون کنارینداکی دیوارین یانیندا، کیمسی ده بویلارینی آشمايان دیوارین اوستونده کی و هامیسی اونا باخیردی. همن سس بیر داها تکرار اولدو قولاقلاریندا: عمی! توپا وورورسان؟

اوشاقلار آلیجی گۆزله بیرداها باخدی. هامیسینین گۆزلری فال داشی کیمی ایدی و بو اینتیظار اونو ائده جه یی حرکت ایله سونا یئتیره جک اینتیظارلارینا یئتیشیب، راحتلیماچاقدیر. همن جومله نی بیر باشقا اوشاق تکرار ائله دی: عمی! توپا وورورسان؟

دایانا بیلمه دی. اوشاقلار شیرین گۆرونمک اوچون نئجه آددیم آتیپ توپا آیاغینین قیراغی ایله ووران کیمی ائله ییب بیر آندا واز کنچدی. دوردوغو یئردن توپا ووردو. ووردوغو آندا بیر قهقهه طوفانی قویبدو. اوشاقلار ائله دیکلرینین سونوجونا گولوردولر. اولان اولموشدو. توپ ساده جه بیر متر قدر گئتدی. حرب توپو کیمی آغیر ایدی، چوخ آغیر. اچینده قوم اولدوغونو آنلادیغیندا ایش ایشدن چوخدان کنچمیشدی. آیاغین سیزیلتی سیندان آز قالدی باغیرسین. یاراشدیرانمادی، خفیفجه کنچیشدیرمه یه چالیشدی. اوشاقلار هله گولوردولر. اوسته لیک قورخاق بیر دوشان کیمی ده قاچماغا حاضیرایدیلر ائله دیکلرینین پیس اولدوغونو بیلمه لریندن اولسا گرک حیرصله نیب اونلارین اوستلرینه گنده جک اولانلاریدا حساب ائده رک، قاچماق اوچون حاضیریدیلار. دؤندو اوشاقلار باخدی آنلاملی آنلاملی سونرا آلقیشلادی اونلاری ائله دیکلرینه اعتراض ائتمک اوچون " آفرین!" دئدی. اوشاقلار اوینلارینا داوام ائتمک اوچون حرکت ائتمیش اولان توپو، یئنی بیر اوو اوچون سکی نین اوستونده کی مناسب بیر یئره قویماق اوچون او بیری اوشاق چوخدان ایش باشیندایدی. خییالینداکی گۆزل دویغولاردان کفچسینده کی یاشادینی بنز بیر حادثه یه زویدو دوشونجه لری. محله ده کی دوستلاری ایله بیرلیکده یولدان کنچن لره دوزاق قورموشدولار. ساچلاری تۆکولموش، کراواتلی، کارمند اولدوغو هر حالیندان بللی اولان، اوزوندن یاخشی بیر آدام اولوغو حییس ائدیلمن بیر کئچرکن اؤزونون نوبتی ایدی: عمی! توپا وورورسان؟ دندیبنده، یازیق کیشی هئچ بیر شئی دوشونمه دن، شک ائله مه دن، اوشاقلارین اوره یینی سبندیرماق اوچون، اونلارین معصومیتینه گووه نه رک، اولدوغو گوجو ایله توپا وورموشدو. آدام اورایا اوتورموش گولن اؤزو آجی ایله بوزوشموش و ساده جه: نه ائله دینیز؟ دئمیشدی. هر کس قاچمیش، دؤرد بیر یانا داغیلمیشدی. کیشی اورادان بیر آیاغینین اوستونده اتلاناراق اوزاقلامیشدی. یولداشلاری داها سونرا او کیشینین سوموکلرینین چاتلادیغینین سؤیله ینده چوخ اوزولموشدو. عئینی او حادثه نی اؤزو ده یاشاییر کیمی اولماسی اونو چوخ دوشوندوردو. او کیشینین چکدییی آغرینی سانکی ایندی اؤزو یاشاییردی. اوشاقلیقیندا بویوک عمی لره قوردوغو دوزاغا اؤزو ده بویوک بیر عمی اولاراق اوو اولموشدو.

باستان شناس بولدوز لر

آرختولوژی بیلیمی نین قورالارینا گۆره اسکی زامانلاردا بیر منطقه ده تمدن یارانماق اوچون ایکی فاکتور گر کدیر:
 ۱. هیدرولوژیکی فاکتور: بیر منطقه ده سویون اولماسینی وورغولاییب دئییر: سوسوز و قوراقلیق منطقه ده تمدن بارانا بیلمز. آنجاق آذربایجان منطقه سی معتدل بیر اقلیم ده یئرلشدییی اوچون آخار سولار، چایلار و بولاقلاری چوخ اولموش.
 ۲. تاکتیکی فاکتور: اسکی زامانلاردا اینسانلار اؤز لرینی راحت قوروماق اوچون کندلر و شهرلر و ... داغلیق منطقه ده دوزلرمیش.
 البرز هابئله زاگرس داغلارینین آذربایجاندا بیرله شیب، قاووشماقلارینا گۆره آذربایجان منطقه سینین ۸۰ فایزی داغلیقدیر. آدین چکدییمیز بیلیمسل قورالارا گۆره آذربایجاندا تمدن هابئله مدنیت یارانا بیلرمیش و یارانمیش.

۲۵۰۰ ایل بوندان اؤنجه یه قدر ایران آدلانان جغرافیادا یاشایان خالتلار بوتونلوکجه تورک و ایلتیساقی دیلیلی اولموشلار. اؤرنک اولراق سومر، ایلام، هوری، قوتتی، لولوبی، کاسسی، اورارتو، هیتتی، ماننا، ماد و اشکانی سولاله لرین آدین چکمک اولار.

بیزیم اور، اوروک هابئله کیش کیمی شهرلریمیز اولاندا هله آریایی آدلانان کۆچری و بدوی طایفالار سینیرلرین استیلریندن کلمه میشدیلر. آذربایجان جغرافیاسیندا یوزلرجه تاریخی سایت یئرلشمیش، آنجاق آذربایجان منطقه سینده آرختولوژیک قازینتی لار اولمامیش، اولورسادا قاچاقچی لار و معدنچی لرین لودر و بولدوزلری طرفیندن اولموش. سولدوزون حسنلی تپه سی، ساخی تپه، مارلیک تپه، زنجان دوز داغیندان تاپیلان اثرلر و ... بولدوزلر طرفیندن تاپیلیمیش و چوخلو تاریخی اشیا تخریب اولوب آرادان گئتمیشدیر. دئمک آذربایجاندا بولدوزلر باستان شیناس اولموشلار!!!

ایرندا آریایلاردان اونجه آذربایجانین اسکی آشیقلاری

در موزه ایران باستان و موزه لوور فرانسه در قسمت تاریخ ایران بشی از آریایی ها به محسمه های کوچک نوازندگانی با قدمت دو هزاره قبل از میلاد بر می خوریم که همچون عاشیق های امروزی سرپا ایستاده و ساز خود را بر روی سینه نگه داشته اند. چنین نوازندگانی را که مشابهش را می توان فقط در میان تورکان امروزی پیدا کرد سرنخی از قدمت هنر موسیقی عاشیقی تورکان به دست می دهد. امروزه هنر عاشیق در میان مردم کشورهای ایران، جمهوری آذربایجان، ترکیه، ترکمنستان، قفقاز و دیگر مناطق تورک نشین رایج است. عاشیق های آذربایجان وارث یکی از غنی ترین بخش های ادبیات و فرهنگ شفاهی آسیا هستند.

ساری تل آشیق کنسرتی

اومیه - آزادی سینماسی
 ۹۲/۲/۲۰ و ۹۲/۲/۱۹
 ساعات: ۲۰-۲۲:۳۰

بو گون بشر توپلومونا بیر سینیق لگنین ده یری اولان زاماندا آذربایجانین پیرازمین، قام چاقای (قمچقایی)، ارسلان قایا و داش تپه کیمی تاریخی سایت لاری تالان اولور.
 ۲۱ اینجی عصیرده، ایلگی - بیلگی دؤنمینده ترورچولار و ارمستان کیمی منفور قونشولاریمیز آذربایجان تاریخی تورپاقلارینا گۆز تیکرک کومونیسیم هابئله امیربالیسم- ین امکداشلیغی - یلا درگی لرده، کیتابلاردا، اینترنت ساحه سینده و تلویزیون کانالاریندا قوندارما تاریخ یاراتماغا چالیشان زاماندا، یتیشمکده اولان گنج نسلی اؤزللیکله اؤیرنجی لر کؤکو مین ایللیک لره دایانان آذربایجان تاریخی نی اوخومالی دیلرلار. هانا آرنت دئمیش کن: دیل و تاریخ میللتین اریش آراغاجی دیلرلار بیزده میللتین بیر اؤیه سی کیمی چالیشاق دیل و تاریخمیزی اؤیرنمک له کولتوروموزو یاشاداق.
 قایناقلار:

۱. ایران تورک لرینین اسکی تاریخی (بیرینجی جیلد) پروفیسور زهتابی
۲. پیدایش تمدن در آذربایجان دکتر محمد تقی سیاه پوش
۳. دانش نامه ویکی پدیا

تاریخ خزران

خزرها قومی تورک تبار بوده اند که در زمان امپراطوری گوک تورک تحت حاکمیت گوک تورک قرار داشته اند اما با اضمحلال امپراطوری گوک تورک در حدود سال ۶۳۰ میلادی خزرها استقلال یافته و امپراطوری خزرها را بوجود آوردند که از کرانه های دریای خزر تا اروپای شرقی (مجارستان، لهستان، لیتوانی و ...) امتداد داشته است. آنان همواره با همسایگان خود، امپراطوری بیزانس و اعراب در نبرد بوده اند که این امر مرز این امپراطوری را تغییر میداده است.

خزران در طول ۴ قرن (از قرن ششم میلادی تا اواخر قرن دهم) بر آذربایجان، قفقاز، روسیه جنوبی و شرق اروپا حکومت کرده اند. امروز کتیبه های بسیاری به زبان همسایگان آنها زبانه های اروپایی، عبری و عربی در دست است که نشان میدهد خزرها تمدن با شکوهی داشته اند. امروزه در کشورهای اروپای شرقی اشیای فلزی شامل نقره، طلا و آهن عاید به تمدن خزرها بدست آمده که نشان دهنده پیشرفت تمدن و هنر در زمان حکومت خزرها می باشد.

نویسندگان بسیاری درباره ی خزران سخن رانده اند از جمله پروفیسور آرتامونف، خزران را در قیاس با روسها بسیار متمدن و پیشرفته می شمارد. آقای زکی ولیدی دوغان می نویسد که خزران در برخورد با ادیان مختلف نگرشی پلورالیستی (تکثرگرا) داشته اند و به همین دلیل در سرزمینهای تحت حاکمیت آنها مسجد، کلیسا و کنیه در کنار یکدیگر برای اهل ادیان مختلف ساخته شده است. برخی از محققان نیز مانند دولانو (سیاح فرانسوی) و زایا چکوفسکی درباره زبان خزری سخن گفته و زبان آنها را جزو زبانهای تورکی دانسته اند.

نام این قوم در زبانها و لهجه های مختلف با تغییر و تحولات اوایی بورت زیر آمده است:

در یونانی کادوسیان، در زبان گرجی و ارمنی قوزتری (quzeri) و در میان اقوام تورک بصورت های کاسپین، کاسی، کاسی، کاس، قاس، قاز، قازار و خزر آمده است.

درباره ائتیمولوژی نام خزر محققان مختلفی سخن رانده اند که به اختصار توضیح داده می شوند:

۱. بوکس تورف معتقد است که خزر با نام خروس (ایرانی) مرتبط است.
۲. ج - دنی (j.dani) خزر را از بن quz به معنای قوزئی (بر شمال کوه) و پیوند er در مجموع به نام مردم شمال می داند.
۳. د - د - دانلپ معنی اسم خزر را با فعل گزمک (آوارگی و خانه بر دوش) مرتبط می داند. در کل معنی خزر را چادر نشین می داند.
- در نقد نظریه دانلپ می توان گفت که یک قوم اسم خود را طوری انتخاب می کند که نشان دهنده عزت و برتری آن قوم باشد نه آوارگی و خانه بر دوشی اش را.
۴. بنابه آموخته های شخصی اسم خزر با کلمه قاز به معنی بلند مرتبه - بلند مرتبط است. در کتاب دده قورقود کلمه قاز با همان معنا بکار رفته است. امروزه نیز در زبان تورکی آذربایجانی عباراتی وجود دارند که با همان معنا بکار می روند.

الف = قاز = غاز وحشی، پرند ای که در بلندی پرواز می کند.

ب : کودکان نسیسز هنگام نزاع با یکدیگر عبارت قازلانماق را بکار می برند که به معنی بلند کردن قد برای نشان دادن برتری می باشد. لازم به ذکر است که کلمه ی قاز تورکی هیچ ارتباطی با Gas انگلیسی (نوعی سوخت فسیلی) ندارد. امروزه دهها اسم تاریخی جغرافیایی از زمان خزرها به یادگار مانده که نشان دهنده ی قلمرو حکومت و سلطه ی آنان می باشد.

خزر = قاز (بلند مرتبه) + ار (پسوند اسم ساز تورکی در نام اقوام مختلف تورک استفاده شده است مانند سومتر، آوار، ساوار، قاجار و ...) = جوانمردان قازی = قوم بلند مرتبه

قازاق = قاز + اق (پسوند اسم ساز) = قوم قاز، شهری در جمهوری آذربایجان

قفقاز = قاپ (هم ریشه با قافلان) + قاز = کاسسی هایی که مثل قافلان (پلنگ) جنگجو هستند.

قزاقستان = قازاق + ستان (پسوند فارسی معادل پسوند لبق در تورکی) = منطقه ای که قوم قازاق در آنجا زندگی می کنند.

قزوین = برخی آنها برگرفته از کاسپین می دانند.

کاسپین (قزوین) = کاسپی (بی پسوندی اسم ساز در تورکی ایلامی) + ان (پسوند جمع در تورکی باستان) = کاسپی ها

البته محمود کاشغری آنها بصورت قاز اویون یادداشت کرده است که قاز اسم دختر افراسیاب (آلپ ارتونقا) می باشد در مجموع به معنی بازبگاه قاز، در این مورد نظر محمود کاشغری درست تر می باشد.

کاشان = کاس (کاش) + ان = شهر کاسی ها

قازان = قاز + ان (پسوند جمع در تورکی قدیم) = شهر کاسی ها (قازها) پایتخت جمهوری تورک تاتارستان در روسیه

قزاق = در روسیه تزاری و ایران افراد نظامی را قزاق می نامیدند که برگرفته معنی مجازی قازاق (نام قوم قاز) می باشد چون قازاقها جنگجو و زرنگ بوده اند.

منابع:

۱. کتاب ۱۹۱۵ - مهندس رضا طالبی

۲. نشریه وارلیق - سال سی و دوم

۳. نشریه آغری - سال هشتم - شماره ۱۱۵

۴. دانشنامه ویکیپدیا

باتی آذربایجان بؤلگه سینین شهرلرینین دوغو آدلاری

تاریخ خزران - باتی آذربایجان بؤلگه سینین شهرلرینین دوغو آدلاری

چكپر وارليغىمى دارا گۆزلىرىن
آپارير روحومو هارا گۆزلىرىن؟
قارا بىر مبخس دىر قارا گۆزلىرىن
بوراق گۆزلىرىن حبسىندىن منى

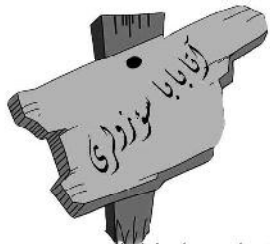
شانلى آدبوى سسله رم وطن
سینه مه قویوب بسله رم وطن
داياغیم وطن، هر نییم وطن
آنام تک سنى ایسترم وطن

الیمده آلدیم چیچک
وئردیم سنه آی گۆیچک
دؤغوم گونون گلیب دیر
بو یون سنه موبارک

کۆنلوم یئنه بولبول کیمی شیدای وطن دیر
مجنون ائدن عاشیق لری لیلای وطن دیر
یوزلرله گۆزل عاشیقی اولسامدا من آما
قلبیم یئنه عاشق سودای وطن دیر

آتابا سۆزلىرى

آجى چکمک، اۆلمکدن داها چوخ اورکلیلیک ایسده ر.
-دوتنکی آجیلار، بو گونکو سئوینمه لرین قایناغیدیر.
آجیق گه لر اوز سارالار، آجیق گتدر اوز قارالار،
اؤیود ایله سۆز ایله، کئفلی چتیندیر آبیلا
ترس اسن یئلر ایله، دالغاسی آرتار دنیزین.
آنا اورگی داغ چیچگی.
-یا گۆرودویون کیمی اول، یا اولدوغون کیمی گۆرون.
عاغیل یاشدا دئییل باشدادیر.
آدام اۆز تاییینی توشونو تاپماسا، گونو آه وایلا کئچر.
-آغاج کۆلگه سیز اولماز، بنسان سئوگبسيز اولماز.
اثل اثلین ایتگیسینی، بایاتیوخویا اوخویا آختارار.
اثله آرخلانان ایگید باشا چاتار.
اثلی اولمایانین دیلیده اولماز.
-اثلیمه قالسین، گونومه قالماسین.
-چۆرگی آت دنیزه، بالیقدا بیلمه سه تئاری بیلیر.
دیلینی ساخلایان باشینی ساخلار.
-دیلینی بیلمه یهن آناسینی تانیماز.
-بایراقسيز میلتنین بایرامی اولماز.
-اولو سۆزونه باخمایان، ولایا-اولایا قالار.
اولدوز چوخسا آی بیردیر.
وطنین سئومه یهن اینسان اولماز، ولسادا وندا ویجدان اولماز.

آذربایجان رقصلىرى آلازىنین یارانماسىنا دایر بعضى معلوماتلار

کوراوغلو:

جنگاورلیک رقصیدیر، آذربایجانین خالق قهرمانی کوراوغلونون شرفینه بئله آدلاندیریلیب. مستقل رقص کیمی چوخ قدیم زامانلاردا ایفا اندیلمیشدیر. «کوراوغلو» منلودیاسینین سسلری عظمتلی دیر. ایدیاسی دؤبوشه روحلاندیریجی طرزده دیر. اونا گوره ده «کوراوغلو» نو تاردا و یا کمانچادا چالمق مصلحت گۆرونمور. هامیسیندان یاخشی اونو زورنادا، ناغاراتین، دونه یین، لاقیتینین، (قوٹو شکلینده اولان ضرب آلتی، اونو ایتی قیسا چوبوقلا سسلندیره دیرلر) برک، گور صدالاری آلتیندا سسلندیریرلر.

چوخ حاللاردا «کوراوغلو» مستقل بىر رقص کیمی گنتمیر، جنگی دؤیوشوندهن اول ایفا اولوناراق رقصین اچیلیشماسی اوچون الین - قولون اوینادیلماسی طرزینده اجرا اندیلیر.

شالاخو:

بو رقص آذربایجانلیلارین ان چوخ سئودیکلری کیشی رقصیدیر. اونو همیشه بؤیوک هوسله اویناییرلار. رقصده ایفاچیلار اؤزونون بوتون اوستالیغینی و مهارتینی گۆسترمه لی اولورلار.

«شالاخو» ان قدیم آذربایجان رقصلریندهن بیری دیر. اونون یارانما تاریخی ماراقلی دیر. قدیم دؤورلردهن باشلا یاراق آذربایجانین شهر و کندلرینده قاراچیلار، آبی و میمون گزدره، جماعتین قارشى سیندا اونلاری اویناداردیلار. حیوانلاری گزدره ن قاراچی نین قوال چالا - چالا اوخودوغو ماهنی، ساده بىر مثلودیا آهنگینده آبی (یادا میمون) هوپپانار، مایاللاق وورار، اویناردی. بلدچی قاراچی اونون کوره یینه بىر آغاج پارچاسی قویاردی. گویاکی، دالینا بىر شله چیرپی یوکله ییب، اشاره ائده ردی کی، تاماشاچیلارین قاباغیندان کئچه اؤزوا یسه اوخویاردی:

آی بئری، میمون بئری.
داغلاری دولان بئری.
چوبان قویونا گتدر
باهار بویونا گتدر
چوبانین آج توخلوغو
نیشان قویونا گتدر
آی شله کوم، مایاللاکوم
...

«شالاخو» اؤز آدینی ماهنیتین بىر سطرینده خاطرلادیلان «شله» سۆزوندن الده ائتمیشدیر. خالق آراسیندا ایندییه قدهر بو رقصه «شالاخو» عوضینه «شله خو» دئییرلر.

مفاهیم سیاسی

ملت

اساساً گفتن و یا نوشتن در مورد مقوله های چون: ملت، هویت ملی، هویت فرهنگی، وحدت ملی از یک جهت مفلو و دشوار بوده و از جانت دیگر مهم و با اهمیت میباشد.

تعاریف گوناگون صاحب نظران و تعبیر مختلف مردم ازین مقوله ها موجب آن شده است تا نتوانیم به یک تعریف کامل درباره هر کدام آن دست بیابیم، اما با آنها به نسبت اهمیت در تبیین و دانستن آن، تلاش میگرد تا با استفاده از نظریات مختلف به یک نظریه نه کامل بلکه جامع تر دست یابیم.

هر گونه سخن پیرامون ملت مستلزم مکتبی بالای مقوله قوم میباشد، چون مقوله قوم عنصر اساسی و مهم در تشکیل هر ملت پنداشته میشود. در یک دید کلی میتوان گفت که ملت در چهارچوب مرز های سیاسی و طبیعی قابل تعریف و بیان میباشد، اما برای رسیدن به تعریف قوم ما نیاز به دانستن پدیده های چون: فرهنگ، نژاد و زبان داریم، زیرا قوم به آن گروهی از انسانها گفته میشود که با هم قرابت و روابط نزدیک فرهنگی، نژادی و زبانی داشته باشند. نیل به مفهوم قوم، تعریف و تبیین مقوله ملت را آسانتر میسازد، چونکه مجموعه از اقوام سازنده یک ملت اند. بناء میتوان گفت: ملت به اقوامی که با اعتقاد به یک سلسله ارزش ها و دنبال منافع مشترک با هم در یک سرزمین زندگی میکنند، گفته میشود. اینکه ارزش های مشترک میان آنها کدام ها اند در ادامه این نوشته واضحتر خواهد شد.

نظریه ها در پیوند به ملت از دیرزمان ها وجود داشته است. اروپائیان از نخستین کسانی بودند که دست به تعریف و بیان این مقوله زدند. کلمه ملت در واقعیت ترجمه واژه Nation میباشد. محققان باور دارند که کلمه Nation از واژه لاتین Natio مشتق شده که بیانگر نسبت خونی میان انسانها از طریق ولادت است. اما این بیان واقعیت وجودی ندارد، زیرا هرگز ملتی که از یک نژاد، از یک قوم و از یک سلسله زاد و ولد باشد، وجود ندارد. چنانچه نظریه نژادی ملت که توسط (گوبینو) و (واشر دولایوژ فرانسوی) مطرح گردید و توسط (هوستون استوارد انگلیسی) تنوریزه شد، عملاً مبانی سیاسی فاشیسم را در آلمان پی افکند، نظریه ای که با شکست فاشیسم، فاش و رسوا گردید.

دانستن اینکه ملت های جهان مجموعه ای از نژاد ها، زبان ها، اقوام و ادیان مختلف اند، زحمت فکری زیادی را ایجاب نمیکند. ملتی که از یک نژاد و از یک نسبت خونی باشد، اصلاً وجود ندارد. بلکه همزبانان، همزادان و هم دینان در چند کشور مستقل زندگی نموده و منتسب به ملت های مستقل اند. مانند: ملت افغانستان، ایران و تاجیکستان در حالی که همدین، همتبار و همزبان اند، به سه کشور و سه ملت مستقل تعلق دارند. در عین زمان سوسی ها که با چهار زبان آلمانی، فرانسوی، لاتین و ایتالیایی تکلم می کنند و هر چهار زبان رسمیت دارد با آن هم کشور سویس در جغرافیای سیاسی جهان به مثابه یک کشور مستقل و هویت مستقل تعریف و شناخته میشود. همچنان اقوام تورکنتبار با وصف داشتن مشترکات نژادی، زبانی و مذهبی میان هم در کشور های مختلف چون: ترکیه، اوزبیکستان، آذربایجان، ترکمنستان، قزاقستان، قزغستان، ملت های مختلفی را تشکیل داده اند.

موارد ذیل ازین واقعیت که رسیدن به تعریف ملت مشکل است، حکایت میکنند:

۱ - برخی از رشته های علوم سیاسی به جای مقوله ملت به اقتدار سیاسی و جامعه مدنی بها میدهند.

۲ - فلاسفه، تاریخ مشترک و وحدت فرهنگی را عامل مهم در مقوله ملت دانسته اند.

۳ - در فهم ژئوپولیتس ها، جغرافیا و سرزمین مشترک، در تعریف ملت نقش اساسی دارند.

۴ - جمعی از جامعه شناسان و روان شناسان، احساسات مشترک را معتبر می دانند.

مختصر اینکه با دخیل نمودن چند مؤلفه مهم در تعریف ملت، میتوان به مفهوم واضح تر آن دست یافت:

ملت یعنی مجموعه انسان هایکه دارای مشترکات ذیل باشند:

۱ - سرزمین مشترک.

۲ - تابعیت از یک دولت.

۳ - منافع و اضرار مشترک.

۴ - ارزش ها و باور مشترک.

بناءً با توجه به تجربه تاریخی و مفهوم امروزی ملت، ساختن ملت توسط یک نژاد و زبان واحد و غیره ادغام سازی ها قابل قبول و تطبیق نبوده بلکه آنچه که در ساختن یک ملت مهم و سازنده است عبارت از پذیرش و تحمل همدیگر میباشد. اقوام مختلف هر یک با حفظ هویت فرهنگی خود و با باور های مشترک میتوانند ملتی را تشکیل دهند.

مفاهیم سیاسی

فدرالیسم

تعریف عمومی فدرالیسم: در قرن ۲۱ می توانیم تحولی دگری ببینیم که از یک قرن پیش با نام آن آشنا ولی از کارایی آن بی خبر بودیم، اما در این قرن به یک مهم تبدیل شده که باید آنرا علمی دانست و با سنت گریزی و دانایی قرن ۲۱ از آن استفاده نمود. فدرالیسم به این مفهوم است که تعدادی گروه منفرد، زیر پرچمی واحد جمع می شوند، البته تا اندازه ای هویت مشترک داشته باشند بهتر است. فدرالیسم سعی می کند ضمن کوچک و یا دست کم مستقل نگه داشتن خود در عین حال بزرگ باشد، خود مختاری و همکاری را با هم ترکیب کند. در فدرالیسم سازمانها در ضمن کوچک بودن مزیت بزرگ را دارند، و از صرفه جویی مقیاس استفاده می کنند، و می توانند انعطاف پذیری مورد نیاز را داشته باشند، هم چنین حضور در یک جمع مهم را احساس کنند. فدرالیسم معادلی برای تمرکز زدایی نیست، تفاوت این دو واژه را باید خوب دانست. در تمرکز زدایی انجام کارها و امور بخش های دور افتاده را بخود آنها می سپارند، و مرکز کنترل کلی را در دست می گیرد، و اجازه ابتکار عمل کلی نمی دهد. با دانستن تاریخ و فرهنگ باد گیری و استفاده از تکنولوژی این قرن، مرکز تمرکز زدایی می تواند، آگاهی های لازم را براحتی تبادل کند و اطمینان از انجام حاصل نماید.

فدرالیسم چگونه است؟

سازمان کل فدرال، از سازمان های کوچکتر که دور آن جمع شده اند تشکیل می گردد، و این سازمان های با هماهنگی که در قوانین و اساس نامه و مرام نامه آنها ذکر است، اداره میشوند. ولی بصورت کلی سازمان های فدرال، سازمان های شل و سفت هستند، مرکز که در واقع انتخاب شده از تمام ارکان فدرال می باشد، تصمیمات بسیار سفت و سخت برای خود می گیرد، و سازمان های وابسته با حساب توانایی به اجرا می گذارند. فدرالیسم یک انتخاب آزاد یا دلخواه نیست، در تاریخ هیچ نمونه از دلخواهی این پدیده ندیده ایم، فدرالیسم یک جبر است که باید با دانایی قرن ۲۱ به آن رسید. قوانین اساسی فدرال هنگامی شکل می گیرد که سازمان ها و یا ایالات کوچک و منفرد، گرد یکدیگر جمع شوند و قدرت مرکزی را تشکیل دهند و قوانین فدرال را وضع کنند.

به جای آنکه امور در یک جا متمرکز شود و ارایه اطلاعات و کنترل با بدی صورت گیرد، و در نهایت تصمیمات با اشتباه انجام شود، می توان با اقدام بجا و شایسته سازمان فدرال را که خواه نا خواه می آید مد نظر داشت. هسته ها پراکنده، از جمله ولایات کوچک و یا سازمان های کم اهمیت، سر انجام فدرالیسم را اجتناب نا پذیر می کنند، و هسته های بزرگ را سبب می شوند، و در نهایت باعث مناسب شدن مسائل و ارزان تر بودن هم میگردند، در غیر این صورت روش های گذشته بیش از حد گران قیمت خواهند بود. جالبش قرن ۲۱ همچنین واقعیت های اقتصادی و ضرورتها سر انجام سازمان های فدرال را وارد دنیایی تازه می کند، پرداختن به تفکر استراتژیک در حد اجزای منفرد تشکیل دهنده ما را به راهی نو می برد. به هر روی، مرکز یک سازمان فدرال کنترل کامل را در دست ندارد، به لحاظ منطقی آسان است که فکر کنیم تصمیم گیری های کلان و بلند مدت در مرکز اتخاذ شود و اجرای آن به بخشها محول گردد. مردم و اجتماعات و نظریه های سیاسی کم اهمیت نمی باشند، غیر قابل باور در تصمیمات سازمان فدرال قرار می گیرند، در واقع بشکلی کنترل جزئیات در دست یکایک اجزاست.

ظرفیت ها و منابع معدنی آذربایجان

آذربایجان از لحاظ موقعیت جغرافیایی و ساختار زمین شناختی خاص (محل برخورد دو رشته کوه البرز و زاگرس) تحت تاثیر چندین فاز فلز زایی قرار گرفته است (فاز متالورژیکی ترشیری و پریکامبرین مهمترین آنهاست)

تنوع ذخایر معدنی آذربایجان زیاد بوده و در مواردی از لحاظ کمی و کیفی در سطح جهان کم نظیرند که مزیت و پتانسیل بزرگ و عظیم اقتصادی برای این ناحیه محسوب می شوند. در یک نگاه کلی می توان منابع زیر زمینی آذربایجان را به سه گروه اصلی که در اینجا به ذکر نمونه ها اکتفا می گردد :

الف- معادن فلزی

۱. معادن نفلین سینیت کلیر: بزرگترین معادن فلز آلومینیوم در کشور می باشند.

۲. معدن آلونیت طارم زنجان

۳. معادن ارزشمند لاتریتی که دارای بوکسیت نیز می باشند و در محدوده ای از مراغه تا اورمیه پراکنده اند و تامین کننده فلز آلومینیوم اند.

۴. معادن مس سونگون ورزقان و پتانسیل های معدنی تازه کشف شده ی قطور خوی و گلین قیه و سرخه ی مرند.

۵. معادن سرب و روی انگوران: بزرگ ترین معدن سرب در ایران

۶. معادن طلای آغ دره و زره شوران تیکان تپه که روزانه روی هم رفته ۳۵ کیلو طلای خالص از آنها استخراج می شود.

۷. پتانسیل های اورانیوم در اطراف آجی چای در مسیر طارم - سراب.

۸. معادن بور قره گوئل و قره آغاج زنجان تنها معدن بور در ایران و...

ب: معادن غیر فلزی

۱. معدن کائولن زنوز مرند: بزرگترین معدن کائولن ایران

۲. معادن دیاتومیت ممقان و آغ قالا و قاسیم قیشلاقی (تنها معدن دیاتومیت در ایران در اطراف آتشفشان های سهند و ساوالان قرار گرفته اند)

۳. معادن باریت مرند، شبستر، اهر، سویوق بولاق و هشتروند.

۴. معادن گچ گروس صوفیان و بستان آباد.

۵. معدن سیلکریت در قارقان قزوین که منبع غنی از سیلیس است.

۶. معادن سنگ آهک در مرند، جلفا، اورمیه، اهر و مشگین شهر و...

۷. معدن گوگرد توفارقان

۸. معدن میکای قره باغ سلماس

۹. معادن فسفات سلطانیه

۱۰. معدن پرلیت و پوکه معدنی در میانه

۱۱. معادن بنتونیت مرند

۱۲. معادن سنگ های تزئینی و ساختمانی در اکثر نقاط آذربایجان وجود دارند از جمله : معادن مرمر جلفا و زنوز، معادن ترورتن ماکو، خوی و توفارقان که شهرت جهانی دارند.

۱۳. معادن گرانیت سولدوز، سویوق بولاق، اورمیه و...

ج: منابع انرژی

۱. میادین نفتی مغان که بصورت دو بلوک مغان یک و دو در دوره ی ریاست جمهوری آقای خاتمی به منظور اکتشافات تفصیلی و توسعه میادین برای سرمایه گذاری شرکت های خارجی به مزایده گذاشته شده بودند ولی امروزه پرونده ی نفتی مغان ناتمام مانده است.

۲. میادین نفتی بیجار و ساوه

۳. معادن زغال سنگ مراغه و جلفا و قوشاچای (میاندوآب)

۴- پتانسیل ذخایر هیدروترمال در آذربایجان: خوشبختانه چون

آذربایجان از لحاظ زمین شناختی در زون آتشفشانی سهند

بزمان قرار گرفته منابع عظیمی از ذخایر گرمایی در اکثر شهرها

وجود دارد از جمله : سرعین، خوی، ماکو، تیکان تپه، همدان و ...

متاسفانه با وجود مواد خام در آذربایجان کارخانه های استحصال و

فرآوری در آذربایجان احداث نمی شوند، برای نمونه به ذکر چند

مورد اکتفا می گردد: الف معدن مس سونگون : کانسنگ این

معدن که نسبت به کانسنگ مس سرچشمه هم از لحاظ ذخیره و

هم از لحاظ عیار بالاتر است به مقصد کارخانه استحصال در

سرچشمه کرمان بارگیری می شود تا با ارزش افزوده حاصل از آن

مناطق مرکزی آباد شوند.

ب: معدن کائولن زنوز مرند که بزرگترین معدن کائولن ایران است

و مواد خام بیش از ۹۰ کارخانه سرامیک و چینی سازی را تامین

می کند اما متاسفانه بیش از ۹۰ درصد این کارخانه جات در خارج از آذربایجان و در مناطق مرکزی قرار دارند.

نتیجه آنکه معادن و ثروتهای طبیعی آذربایجان تاراج می شوند اما آنکه نصیب مردم منطقه می شود تخریب طبیعت و زیانهای مالی و

جانی است و مهندس و کارگر آذربایجانی مجبور است برای امرار

معاش خود و خانواده به تهران یا عسلویه و ... مهاجرت نماید تا

روند آسیملاسیون و حذف فرهنگی خویش را آسانتر کرده باشد.

مردم منطقه در فقر و فلاکت دست و پا می زنند و هنوز هم

دستان پینه بسته کودکان یتیم زلزله قارداغ چشم انتظار همت

مسئولین است!!!

۱- سایت سازمان زمین شناسی و اکتشافات معدنی کشور

(www.jsi.ir)

۲- گزارشات زمین شناسی اکتشافی در مناطق مختلف آذربایجان

۳- زمین شناسی ایران دکتر سید علی آقا نباتی

موغامات اکسیر حیات - قسمت دوم

موغام سه گاه:

نه دئییر کؤنلومو اویماقلا، اویمولماقلا سه گاه؟

گؤزه گؤز یاشلاری تک بیربله دولماقلا سه گاه؟

کؤنول هیچقیر تیسسی، قلب آتشی جان یانقی سی دیر

سن منیم گوز یاشیم اول، چاغلا سه گاه، چاغلا سه گاه

سه گاه، سومین موغام، از موغام های اساسی هفت گانه محسوب می شود. مردم آذربایجان، عشق و علاقه خاصی به این موغام داشته و موجب ترقی و گسترش وسیع آن شده اند.

سه گاه، دوستداران زیادی در بین توده های مختلف خاور نزدیک و خاورمیانه دارد و در موسیقی هر قومی با کوک و واریانت خاصی اجرا میشود.

اورتا سه گاه، خارج سه گاه، میرزا حسین سه گاهی، زابول سه گاهی از واریانت های سه گاه در موسیقی آذربایجان محسوب می شوند و هر کدام دارای پرده و تنالیته خاصی است.

«اگر دنیای موسیقی موغام را به گلستان گل های سحر انگیز تشبیه نساییم بی گمان سه گاه گل طلایی آن خواهد بود»

موغام چهارگاه:

قلبی وولکان تک جوشان عصیان دیر، عصیان چهارگاه

آچمیش هر زنگوله سیندن فیکره میدان چهارگاه

شاهه قالدخان دالغالاردیر بیر «مخالف» گوشه سی

دریالار لنگر له دن طوفان دی، طوفان چهارگاه

موغام چهارگاه از صدای غرش رعده الهام گرفته است و اجزای ترکیب آن به صورت زیر است:

برداشت، مایه چهارگاه، بسته نگار، حصار، معالیف، قره، مخالف، منصوریه، غزال، چهارگاه-ایاق.

برای اجرای این دستگاه همچون سایر دستگاهها، با گرفتن پرده های استناد زیر-بلند در لاد-مقام خاص آن اجرا می شود. البته سیر ملودی دستگاه به صورت صعودی و از پرده های بم به سوی پرده های زیر است. ملودی این دستگاه، حماسی و قهرمانی بوده و دارای مضمون عمیق دراماتیک است. چهارگاه روح جنگ و محاربه دارد و این ویژگی در مضمون موسیقی شعبه ها و گوشه های آن تدریجا آشکار می شود.

دستگاه شوشتر:

این موغام حالات غم و اندوه را در شنونده پدید می آورد و از طرفی گذران روزگار مملو از دشواری آباء و اجدادمان را در اذهان پدید آورده و حالات شور و هیجان را موجب می شود.

تعداد کثیری از ماهنی ها و رقص های مردمی و تصانیف و همچنین، موغام های ضربی «اوشاری» و «حیدری» براساس این موغام، ساخته شده اند.

شعبه ها و گوشه های موغام شوشتر در موسیقی معاصر آذربایجان به ترتیب زیر است:

برداشت با «امیری» شروع می شود، شوشتر، فعلی، ترکیب، شوشتره ایاق. اجرای کنسرت های سازی این موغام با آلات کمانچه و بالابان بسیار معمول است و این سازها به دلیل دارا بودن صدای نرم و با طراوت شان، موجب ترحم دلها شده و مناسبت خاصی با موغام شوشتر دارند.

دستگاه بایاتی شیراز:

این دستگاه از موغام های اساسی موسیقی شفاهی پروفسونال مردم آذربایجان به شمار می آید. این موغام با دارا بودن استقلال، لاد-مقام خاصی نیز داشته و همه رنگ ها، تصانیف و اکثر «خالق ماهنی لاری» و رقص های «بایات شیراز» بر اساس همان لاد-مقام ساخته شده اند.

دستگاه بایات شیراز، حالات غم و اندوه را پدید می آورد.

البته تاثیرات احساسی دستگاه بایاتی شیراز معاصر، متنوع و وسیع است. مثلا، علاوه بر ظهور احساس غم و اندوه، فعال تر شدن ادراک و فهم و شعور نیز از تاثیرات دستگاه بایاتی شیراز می باشد، و با شنیدن رکیستر بالای این موغام، شور و شوق عجیبی تن و روان انسان را دربر می گیرد.

در عالم شرق، این دستگاه را به لحاظ تاثیرات روحی و روان بودن موسیقی

آن «عروس موسیقی» نامیده اند.

این دستگاه دارای شعبه و گوشه های زیر است:

برداشت، مایه بایاتی شیراز، نشیب فراز، بایاتی اصفهان، زیر بایاتی شیراز، خاوران، عزال، دلریا «بایاتی شیراز-ایاق».

دستگاه همایون:

همایون، هفتمین دستگاه از دستگاههای موسیقی موغام آذربایجان و نیز، یکی از شعبه های موسیقی کلاسیک مردمخاور نزدیک است. این واژه به مفهوم مرغ جنت و سعادت مند نیز آمده است. همایون به لحاظ تاثیرات روان و روحی، از شوشتر برتر بوده و غم و اندوه بیشتری در شنونده پدید می آورد. و برآستی نیز موغام همایون به اعتبار مضمون خویش، اثری لیریک و دراماتیک محسوب شده و اجرای توام با آواز و بداهه نوازی و بدیهه خوانی بوده و احساسات و محبت و اظطرابات و آرزوهای خوشبختی دو دل داده را نشان می دهد. اکثر موسیقی شناسان همایون را تاج سر موغام ها می دانند.

دستگاه همایون با ترکیبی از شعبه ها و گوشه های زیر به اجرا در می آید:

برداشت، همایون، فعلی، شوشتر، ترکیب، عزال، کیچیک مثنوی، همایونایاق.

موغام همایون در مایه ی «سی بمل» با صدای پر شنیده می شود.

موغام های با حجم کوچک:

این موغام ها حجم کوچکی دارند و به همین سبب تعداد شعبات و گوشه های آنها کمتر و در حدود ۳ تا ۵ عدد است. در اجرای این موغام ها، ملودی از رکیستر «زیر» به «بم» می رسد و سپس شعبه و گوشه های «زیر» موغام اجرا می شود. بطور کلی، حالت گستردگی و روند پدید آمدن آرام و تدریجی شدت هیجان دستگاه، در این موغام ها وجود ندارد.

موغام های کم حجم، در موسیقی ملی حرفه ای مردمی آذربایجان عبارتند از: («قاتار»، «بایات کورد»، «دشتی»، «رهاب»، «شهناز») و از این ۵ موغام کوچک («قاتار در لاد-مقام «راست») و («شهناز»، «بایات کورد»، «دشتی»، «رهاب» براساس لاد-مقام «شور») اجرا می شوند و در نتیجه قاتار از سلسله موغام راست و بقیه موغام های منسوب به عائله موغام شور می باشد. نکته مهم در مورد این موغام ها این است که در اجزای ترکیب آنها «برداشت» وجود ندارد و به ای آن برای مقدمه، تصنیف خوانده می شود.

دش اورکلرده بانیب داشلاری سیندیردی موغام

حاققا دوشمان اولانی حاققا تانیتدیردی موغام

نه گومان ائیهل میسن بوندا کی طیلسیملری سن

کوررو آهیله قوروتدو سالی یاندیردی موغام

سو چیلر کیمدی اورکلرده گوزل تون قالایا

نیچه قصدیم کونولی کسدی دایاندیردی موغام

دفن ائدین سیز منی زابل سه گاهین مایه سینه

دئییرم بلکه منی بیر گون اویاندیردی موغام

چوخ کیتابلار اوخودوم ظن ائله دیم بختیارام

منه چوخ مطلبی آهیسته جه قاندیردی موغام

مردی که به تنهایی یک ملت بود

اولین روز زمستان سال ۱۳۷۷ روزی پس حزن‌انگیز برای جامعه علمی کشور و مردم آذربایجان بود. چرا که در چنین روزی آذربایجان یکی از فرزندان برومند و دانشمند خود را از دست داد و در غم از دست دادن او در ماتم و عزای نشست. آری در آخرین روز پاییز سال ۱۳۷۷، پروفیسور محمدتقی زهتابی ادیب و مورخ بزرگ آذربایجانی در خانه شخصی خویش در شبستر چشم از جهان فرو بست و دار فانی را وداع گفت.

پروفیسور محمدتقی زهتابی (کیریشچی) در ۲۲ آذر ماه سال ۱۳۰۲ (ه.ش) در «جای محله‌سی» شهر شبستر در خانواده‌ای مذهبی دیده به جهان گشود. پدرش با زهتابی خرج عایله را در می‌آورد. در شش سالگی به کمک خواهرش در مکتب قرآن بانوان، قرائت قرآن و خواندن متون ترکی را یاد گرفت. چنانکه خودشان می‌گفتند در خانه، ایشان را بالای کرسی می‌نشاندند و همه دور کرسی جمع می‌شدند و او برای فامیل کتاب‌های داستان قرائت می‌کرد. در سال ۱۳۰۹ وارد مدرسه دولتی جدید التاسیس شبستر شد و بعد از شش سال در سال ۱۳۱۵ تحمیلات ابتدایی خود را به اتمام رساند. پس از آن به وسیله پدر از رفتن به مدرسه منع گردید و بدین ترتیب به مدت دو سال به کار کشاورزی و زهتابی پرداخت و سپس به خاطر علاقه‌ای که به آموختن داشت، به صورت پنهانی به تبریز نزد برادرش رفت و تا سال ۱۳۲۰ به مدت سه سال در دبیرستان فیوضات تا کلاس نهم درس خواند. پس از آن وارد دانشسرای پسران گشته، در مدت دو سال آن مقطع تحصیلی را نیز با موفقیت به اتمام رساند. طی سالهای ۲۳ و ۱۳۲۲ در دبیرستان‌های رشیدیه و ادب تبریز به تدریس مشغول شد. در طول سال‌های ۲۴ - ۱۳۲۰ در کلاسهای حاج یوسف شعار زبان عربی و در کلیسای کاتولیک‌ها زبان فرانسه را به خوبی یاد گرفت. در سال ۱۳۲۵ که دانشگاه تبریز به وسیله حکومت ملی آذربایجان تاسیس شده بود، استاد در دانشکده ادبیات آنجا پذیرفته شده و به عنوان یکی از دانشجویان اولین دوره در آن دانشگاه مشغول تحصیل شد.

پس از انحلال حکومت دموکرات آذربایجان به وسیله نیروهای ارتش پهلوی، استاد در سال ۱۳۲۷ برای فراگیری علم و تحصیل در زمینه ادب و تاریخ زبان ترکی به صورت قاچاقی وارد شوروی گردید.

در آنجا با اشاره حـزب توده و رهبران فرقه دموکرات به دو سال زندان محکوم شده، به سیبری فرستاده شد. بعد از تحمل سه سال زندان در سیبری به دوشنبه تبعید گردید و سرانجام در سال ۱۳۳۳ (۱۹۵۴م) پس

از سه سال تبعید توانست خود را به باکو برساند و در دانشکده زبان و ادبیات دانشگاه دولتی باکو مشغول تحصیل گردد.

همچنین از همین سال به عضویت هیأت علمی دانشکده خاورشناسی باکو در آمد و در آن دانشکده به تدریس زبان و ادبیات عرب پرداخت. در سال ۱۳۴۸ با دفاع از تز دکترای خود با عنوان «زندگانی و خلاقیت ابونواس» مدرک دکتری گرفت و سه سال بعد موفق به اخذ لقب دوچنت شد. در همین سالها با خانم دکتر خاور اسلان محقق زبان و ادبیات آذربایجانی ازدواج نمود که حاصل این پیوند دو فرزند به نامهای بابک و آذر بود.

در طی سالهای اقامت در باکو و شوروی به دلیل مخالفت رهبران فرقه دموکرات آذربایجان، موفق به چاپ هیچ یک از آثار خود نگردید. سرانجام در سال ۱۳۵۰ از شوروی خارج و به عراق و بغداد رفت و در دانشگاه بغداد به تدریس «زبان دیرین ترکی» و «زبان فارسی» پرداخت. در سال ۱۳۵۷ به دلیل پدید آوردن آثار علمی فراوان مفتخر به دریافت لقب پروفیسوری از دانشگاه بغداد گردید. در طی سالها اقامت در بغداد، استاد به دفعات مسافرت‌هایی به آلمان نیز داشتند و در آنجا نیز مشتاقان علم و ادب از گنجینه دانش بی کران ایشان بهره مند می‌شدند. اما آنچه در طی این

سالها قلب استاد را به درد می‌آورد، فراق و دوری از وطن بود. ایشان که هدفش از سفر به خارج از کشور به دست آوردن علم و دانش به خصوص در زمینه ادب و فرهنگ آذربایجان - چیزی که با توجه به دوران خفقان رژیم منحوس پهلوی به دست آوردنش در ایران غیر ممکن بود - و انتقال آن به مردم سرزمینش بود، حال آن شایستگی را در خود می‌دید که به آغوش وطن بازگردد و سینه‌های تشنه طالبان علم را از دانش خود سیراب گرداند. وقوع انقلاب اسلامی، این امکان را برای استاد به وجود آورد. دیگر آن خفقان قبلی از بین رفته بود و او می‌توانست در کنار مردم سرزمینش قرار گیرد. به همین خاطر در پی نوشتن تقاضایی برای ورود به کشور و موافقت با آن، استاد در اوایل سال ۱۳۵۸ وارد کشور شد و از همان سال با ایجاد کرسی زبان و ادبیات ترکی آذربایجانی در دانشگاه تبریز با عنوان استادی به تدریس زبانهای ترکی و عربی مشغول گردید. اما متأسفانه دو سال بعد به بهانه‌های واهی و در عین بی‌گناهی به چهار سال زندان محکوم و پس از آزادی از زندان نیز از تدریس در دانشگاه محروم گردید. بدین ترتیب استاد بار سفر بسته، رحل اقامت در خانه آبا و اجدادی خود در شبستر افکند و در آنجا مشغول مطالعه و بررسی و تحقیق و نویسندگی شد. سرانجام نیز در آخرین روز پاییز سال ۱۳۷۷ در حالیکه تنها چند روزی بود که از سفر علمی به آلمان برگشته بود، در اثر سکته قلبی در پشت میز مطالعه جان به جان آفرین تسلیم کرد.

سو دئیبدیر منه اولده انام آب کی یوخ
یوخو اوبره تدی اوشاقلیقدا منه خواب کی یوخ

ایلک دفعه کی چوره ک وئردی منه نان دئمه دی
اولبتدن منه دوزدانه نمکد ان دئمه دی

آنام اختر دئمیبدیر منه اولدوز دئیپ او
سو دوناندا دئمییب یخدی بالا یوز دئیپ او

ال دئیپ، دست دئمییب برف دئمییب قاردئیپ او
منه هئچ وقت بیا سویله مییب گل دئیپ او

یاخشی خاطیرلایبرام یازگونی آخشام چاگیلار
باغچانین گون چیخانیندا کی ایلیق گون باییلار

او دئیردی کی گل باشیوی دارییم ای نازلی بالام
گلمه سن گر باجیوین استاجا زولفین دارارام

اودئمه زدی کی ((بیاشانه زئم بر سر تو))
((گر نیایی بزئم شانه سر خواهر تو))

بلی قارداش داش یاغسادا گویدن سن اوسان منده بویام
وارسین باشقا آنان واردی منیم باشقا انام

اوزومه مخصوص اولان باشقا ائلیم واردی منیم
ائلیمه مخصوص اولان باشقا دلیم واردی منیم

ایسته سن یولداس اولاق بیر یاشییاق بیرلیک ائده ک
وئرین قول قولاً بیربولدا گئنده ک

اولا اوزگه کونکلرله گره ک آخمیپاسان
ثانیاً ائلیمه ، وارلیغیما خور باخمیپاسان

ایسته سن زور دئیبه سن، ملتیمی خوارانده سن
گون گئنده ر، صفحه چوتر مجبور اولارسان گئنده سن

گوزه لیم!

آلیب آرامیمی اول زلف ایله خالین گوزلیم
منی مست ایله بیر اول عارض آلین گوزلیم
ننجه واخت دیر کی دالینجان سورونوب من کلیرم
باری بیر دون نظر اند، یوحدی مجالین گوزلیم؟
گنجه لر من اویاغام سنده کی نوشین یوخودا
یوخو قویمور گوزومه فیکر و خیالین گوزلیم
گنده جک بیر گون الیندن بو گوزلیک بولورم
گندمه میشدن منه احسان ائله مالین گوزلیم
سئومه دیر تکجه گوناھیم، آلیسان آل جانیمی
آسماغیم چون گتیر اول باشداکی شالین گوزلیم
سئوگیلیم ایسته بیرم بوللوجا دفتر و قلم
چونکی قورتارمیر آخی وصف جمالین گوزلیم

امید الهامی علمداری

دؤرت دؤره مه حیصار چکین
تورپاقیما نیفرت اکین
سوسوزلوبان خنجر تکین
یارالاسین دیلر منی
دونیانین یوخدور چیخاری
اوریین، درد لرین آخاری
بیرده غم لردن یوخاری
قوی قوجاتسین ایلر منی

سارانی سنلر پای آلدی
آرازی صمد دایلدی
بیلیرم بو یوک خایالدی
قوجاخلا سین سنلر منی
نسیمی تک سو یولموشام
آتام بابک ساتیلیمشام
آلیشمیشام، کوز اولموشام
وتر آپار سین یئلر منی

چایا توپراق دولدورورسا
گؤلؤ چایلار قورودور سا
منی سئوگیم اونودور سا
بوراخماسین انلر منی

یئرہ تیگمیشدیم گوزومو
اؤزوم ائشیددیم سؤزومو
ساجیمنان آسدیدم اؤزومو
بوراخ، بوغسون تئلر منی

موسی تکین بیر نفر
قازانمیشسا دا ظفر
کوفر ائتیمشیم بو سفر
ایکی بؤلر نیل لر منی

قوجالدیسا ایلر منی
اونودموشسا ائل لر منی
بوراخ بو قاطار داغیلین
یوروبدورسا ریل لر منی
تبریزی

شعری یازان گوز

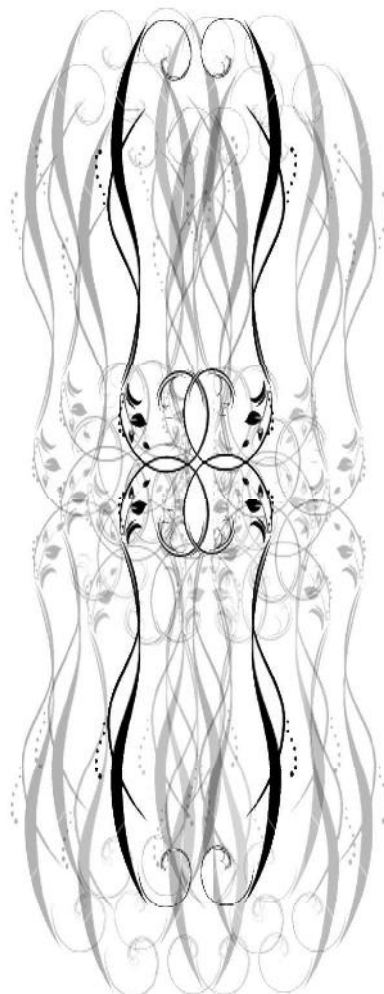
بو همان گوزدو منی درده سالان گوزدو بو گوز
منی چوخ درده سالیب جانیم آلان گوزدو بو گوز
گوزوون اغی گوی اولموش، قاراسی یئر کوره سی
عجب الله نجه دیر؟ کان و مکان گوزدو بو گوز
منی فرهاد ائلیب داغلارا سالدیردی منی
نقشینی داغه چکن، نام و نشان گوزدو بو گوز
گوزوون خیل و خیالی بینه مضراب کیمین
تاریمی سیزلادیری، تاری چالان گوزدو بو گوز
گوزوم عمرون اوزونی یاش و نمین اولماسین او
سن اوزونده بیلیسن، قاشی کامان گوزدو بو گوز
«سید»ین سیر داشی تک بیر قلم اولموش بو گنجه
اله بیر قافیہ نی، شعری یازان گوزدو بو گوز

سیداحمد محمودی

ای خیالیم دور اویان سینہ ده بلوادی بو گون
دور بو گون جیسمین عزیز جانی بخارادی بو گون
دود مجتونه اویاتسین تلسیک خان چوبانی
ائویمه اوغری دوشن لیلادی، سارادی بوگون
باغلامیشدیم اورگی جوت قیفیلین اما
آپاردیلار دور بورا هلیت و امامادی بو گون
تولکی تک عشق نه آلاتدی منی
قلبی قالیبله وئریب سینہ ده قارقادی بو گون
منی درد غصه لرین حیرصی کسیردی بورا باخ
عشقیلن اود یاغاجاق محشر کبرادی بو گون
بیزه حکم ائیله دیلر شمعہ اولاق پروانه
دئنن عالم بیغیشیب شمعیله دعوتدی بو گون
باشلادیک عشقیله گر بیزده قومار ائیلیه لی
ده(دئن)قومار بازلارا سن وقت تماشادی بو گون
گر چکیلسم دالا یا رب چکیلر داره باشیم
حکم لازم، کی قومار بازشاهی بورادی بو گون
دالان آل آتدی توتوب عشق، من اونان قاچاراق
امما حیف اولسون اوزی شاه زولیکخادی بو گون
گر بوگون من اولام هشیار اولار وانفسا
منه، منی قور منه میخانه تمننادی بو گون
سعید آغاسی

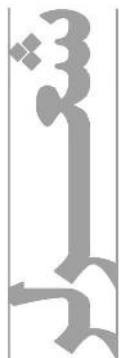
ایندینین عشقی بودور، هر گونده بیر لیلی اولا
آغلارام من بو غمه، لیلی گرگ تنلی اولا
سالماغا جادر شی، آر بیلسه نئیلر یا خدا
آت باشا دستمالیوی، چادر گرگ یغلی اولا
شیرینه ال تاپماغا، داغ چاپماغین معناسی یوخ
چاره سی آسان اولوب، فرهاد گرگ دیلی اولا
لئیلی لر مجنون اولوب، مجنون دالیجا گزمه ده
مطلبی آلسان اگر، گوزلر گرگ سنللی اولا
بیر قطعه آهن پارا، عشقی منه معنا اندیر
سؤیله بیر عاشیق بیزیک، عاشیق گرگ بیله اولا
زنگ وورور، پیغام وورور، خوابگاه اولوب انلر باغی
شارژ لار بیر بیر گندی، مجنون گرگ پوللی اولا
یارب آغلار گوزلریم، کؤهنه دئییلر بیزلره
عاقیل امل فرض اولوب، قلیبیم گرگ غملی اولا
چوخ سؤزوم واردیر کی، گلیمیر کاغیذا نئیلیم خدا
قافیم آزدیر بیلین، شاعر گرگ سؤزلی اولا
«آیریلان» یازما دیبه لیر تربیت هشتادو نه
جاودان اولماقدا دیر، دائم گرگ آدلی اولا
سعید نقی زاده تربیت بدنی ۸۹

دینیز درگیسی

شعرلر

آچیل سحر، اوپان گونش
 آچیل بو سون نفسده، بو فارانلیق قفسده
 سن ایله من تاپیم یئنی حیات
 ایشیقلا رین ساچیل سین چیچکلریم آچیل سین
 بو ائلره باغیشلا سین نجات
 من ... بچ آچیلار کن
 گنتمه لییم طوفانلاردان، ال اوزوب جانان بو ائلردن، اینسانلاردان
 "من یانماسام سا، سن یانماسان، بیز یانماساق
 هانسی آتولار ایشیق سالار بو یوللارا...؟ آه"
 گونش دوغار، گولر حیات
 چیچکلر بو کاینات
 آغلاما ای گؤلریم!
 آغلاماقدان بیر کس
 تاپمامیشدیر چاره
 سیل گوزون یاشین، گول ائلرله بیرلیکده
 آزاد اول بو دیریلیکده، شادلیق یاغدیر غمگین ائلیمه!
 سیل گوزون یاشین، گول بو شن باهار گولسون
 هر بیر لاله زار گولسون
 حیات وئرسین سولموش گولومه!
 سؤنمز

کؤلگه

کؤلگه لره حؤرمتیم وارا،
 یورولما دیق لاری اوچون!
 هر یغرده اولدوق لاری اوچون!
 کؤلگه لره نیفرتیم وارا،
 تابع اولدوق لاری اوچون!
 قارانلیقدا
 بیزی تک قویدوق لاری اوچون!!
 کریم گول اندام
 سن داش کیمی اول!
 کی هر یاغیش اوزونه ایز سالماسین
 هر یئل تریتمسین سنی
 سن داش کیمی اول!
 هر کیمسه سئوممسین سنی، سئودیرممسین اوزونو سنه
 سن داش کیمی اول
 کی داش اولسان دا سئوه جیم سنی
 آیدین آراز

بیر دوداق نیسگیل

بوغولموش داملا یام، سنل خیالیندا
 ائلدن قوباریلدیم ائل خیالیندا
 بیر حزین سنگاهام، سوکوتام، سسم
 سازدان اوچالمیشام تغل خیالیندا

آنم تک بو تورپاق آریب جاندا
 دردینه قاتلاشدیم هر بیز زامان دا
 کور اوغلو بالقیز سا چنده، دوماندا
 نیگار هاوالی یام یئل خیالیندا

کولک لر ده لی دیر، من ایسه دلی
 دارانیر فیکریمین پریشان تنلی
 یئنه آراز آخیر ساری نغمه لی
 خان چوبان موغانی میل خیالیندا

سؤزلریم کؤز تکین بیر اوچاق عشقم
 گیزلی محبتیم، لاپ قاچاق عشقم
 بیر دوداق نیسگیلم، بیر دردداق عشقم
 بئله دوغولموشام گول خیالیندا

سنوبلیدیم ائلیمده، من سئوه جه یم
 آنچاقلار گوزونده اولمار باش آیه م
 بیر اوشاق اؤنوند کؤره ک اوره یم
 ظولمه قارشى طوفان یئل خیالیندا

من اوزوم ناغیلام، حیاتیتم شعر
 بو شعریر یاساقدان دبلردن دئیر
 وارلیقدان دانیشیر درددن سؤیله بیر
 دانیلدی اولمادی قئل خیالیندا

سارلسا گوللریم زوغ، کؤکوم ساغلام
 آلقیشلار ائلیمه، آلقیشلار سالام
 سورسان کیم سن «آفاق»؟ سؤیله آ بالام
 سیجیلیم دیر آنا دیل خیالیندا
 فربا آفاق

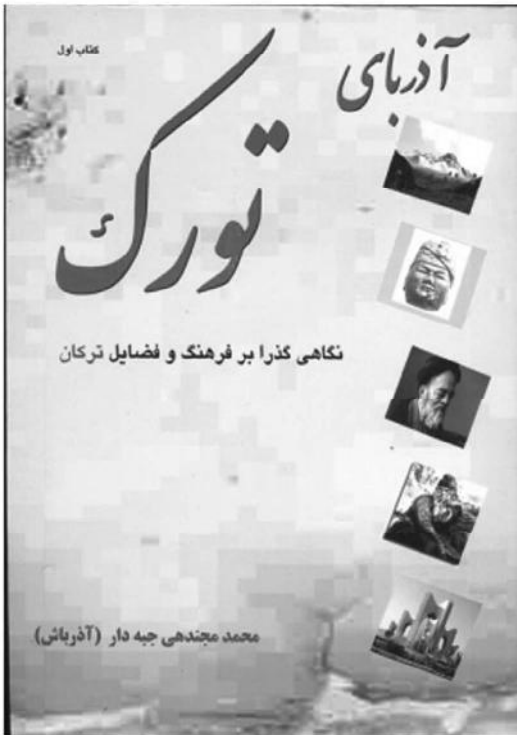
کاریکاتور یاریشینین حاقیندا:
 بو مدرسه و انوده کی اؤرگتمه دیلین
 فرقی و اوشاقین اوارالیغین گؤرسدیر.
 ۹۱۴***۶۷۵۲
 مقدمات بحران هویت
 ۹۳۶***۲۲۸۶
 اؤز دیلینده مدرسه، اولمالیدیر هر
 که، یاشاسین آنا یوردوم آذربایجان.
 ۹۱۴***۵۲۸۹
 سلام
 آقا یکسره تاریخ چند هزار ساله ایران
 رو بریدید زیر سوال. خجالت بکشید،
 دیگه اگه همه ایران هم برا شما باشه
 نوروز عید ملی ایرانی هاست، نه
 ادبی ها. تازه نمی خوام وارد تاریخ
 ۷۰۰ ساله آذری ها تو ایران بشم.
 ۹۳۸***۰۶۴۵
 این نشانگر وضع ترکهای ایرانه قبل
 از آموزش به زبان مادری به سه زبان
 مسلط می شن اما یک کلمه از زبان
 خودشون نه می خونن نه می نویسن.
 ۹۱۴***۲۰۶۵
 سلام، خسته نباشید.

کیتاب تانیتمی

آذربای تورک

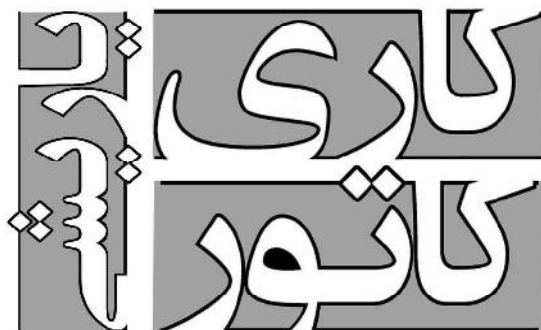
نگاهی گذرا بر فرهنگ و فضایل تورکان
 یازار: محمد مجندهی جبه دار (آذرباش)
 دیل: تورکجه-فارسیجا
 یایان: اندیشه نو

یازار بو دفترین ایلیک توپلوموندا آز قالا سئکسن (۸۰)
 قونودا تورکلرین اؤزلیکلره آذربایجان تورکلرینین اسکی و
 چاغداش اؤتگیینی (تاریخینی) قیساجا اولراق
 آچیقلامیشدیر، قونولاردان بیر نتیجه سی بئله دیر:
 فرهنگ و زبان، روز زبان مادری، ساختار زبانهای دنیا،
 تاریخ هزاران ساله تورکان، تورکجه نین دیل بیلگیسی، دونیادا
 تورک خطی، یافته های تورکی باستان، دده قورقود کیتابی،
 محمود کاشغری، آذربایجان داغلاری، تورک ساییلاری، تورک
 آیلاری، صمد بهرنگی، ساوالانین تاریخ قالالاری، زنان نامدار
 تورک، اویون لار، تورک یمکلیری، اوزان لار (انسیق لار)، دبلر،
 سه علامه بزرگ آذربایجان، تورک شاعیرلری، کوراوغلو، تورکی
 از نظر دیگر خلق ها و کارشناسان جهانی، اورمو گؤللو آدالاری،
 بوز قورد اینامی، لغات تورکی در زبان روسی و تقسیمات
 رضاشاه میرپنجی در آذربایجان...

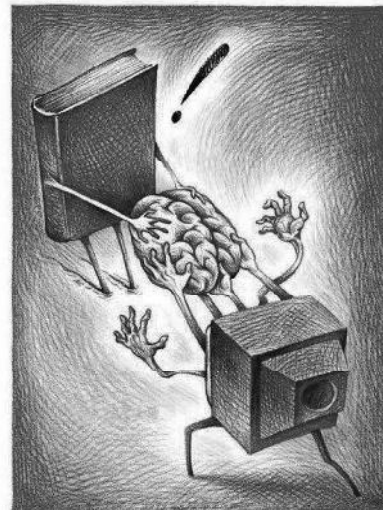

نگاهی گذرا بر فرهنگ و فضایل ترکان

محمد مجندهی جبه دار (آذرباش)

بو شکل حاقیندا دوشونجه لرینیزی
 دنیاز درگی سینه گوندرمک له بیزیم یاریشیمیزا قاتیلین

نشریه تون خوب بود، فقط نوشته
 های آذری زبانتش زیاد بود، سعی
 کنید جوری زبان آذربایجانی تونو
 تبلیغ کنید که افرادی که "تورک"
 نیستن زده نشن و مشتاق یادگیری
 بشن.
 ۹۳۹***۱۲۰۹
 سلام! یورولمیا سیز، کاریکاتوردا اولان
 اوشاق قالبی ایکی یولون
 آرینداسیندا، مکتبه گتندده آیری
 دیلده (پدر و ...) اؤیردیلر و ائولرینه
 گلنده اؤز دیلینده دانیشیر، منجه
 اوشاق گتندیکجه اؤز آنا دیلین
 ایتیرجک.
 ۹۳۸***۰۶۴۵

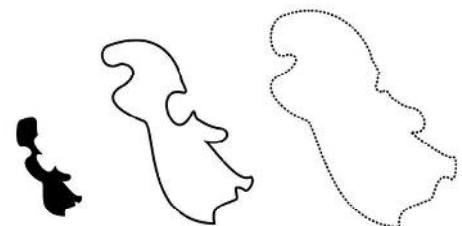
نشریه دانشجویی فرهنگی، ادبی، هنری و ورزشی
 دانشگاه اورمییه

صاحب امتیاز و مدیر مسئول،
 عزت الله قلی زاده
 سردبیر،
 کمال مردان اربط
 طراحی و صفحه آرای،
 حسین ناصری
 سیداحمد محمدردی

www.daniz-urmu.blogfa.com
 daniz.urmu@gmail.com
 09367194851

ارتباط با ما:
 وبلاگ:
 ایمیل:
 شماره تلفن:

دیروز امروز فردا

لوگوی نشریه نشان دهنده سیر تدریجی خشک شدن دریاچه اورمییه می باشد.